

UiO : **Det juridiske fakultet**

Reklamasjon

En fremstilling av reklamasjonsreglene i NS 8405, NF 07 og kjøpsloven

Kandidatnummer: 562

Leveringsfrist: 25.04.2013

Antall ord: 16 080

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Oppgavens tema og problemstilling	1
1.1.1	Praktisk eksempel	1
1.1.2	Problemstilling.....	2
1.2	Reklamasjonsinstituttet	3
1.2.1	Generelt	3
1.2.2	Rettslig karakteristik.....	3
1.2.3	Begreper i reklamasjonsinstituttet	4
1.3	Loven og kontraktene som er gjenstand for analyse.....	5
1.3.1	Generelt	5
1.3.2	NS 8405	6
1.3.3	NF 07	7
1.3.4	Kjøpsloven.....	8
1.4	Avgrensninger.....	9
1.5	Den videre fremstilling	10
1.6	Rettskildesituasjonen	10
2	HENSYNENE BAK REKLAMASJONSINSTITUTTET	11
2.1	Generelt.....	11
2.2	Særskilte hensyn	12
2.2.1	Avklaringshensynet	12
2.2.2	Ressurshensynet.....	13
2.2.3	Avslutningshensynet.....	13
2.2.4	Bevishensynet.....	13
2.2.5	Spekulasjonshensyn.....	14
2.2.6	Lojalitetshensynet	14
2.3	Oppsummerende om interesseavveiningen.....	15

3	TIDSPUNKTET FOR REKLAMASJONSFRISTENES START	15
3.1	Generelt.....	15
3.2	Den absolutte fristens utgangspunkt	16
3.3	Den relative fristens utgangspunkt.....	17
3.3.1	Generelt	17
3.3.2	"har oppdaget"	19
3.3.3	"burde ha oppdaget"	19
3.3.4	Krav til undersøkelse	21
3.3.5	Seriefeil.....	23
3.3.6	Kundens subjektive forhold, bruk av fagkyndige.....	23
3.3.7	Oppsummering	24
3.4	Identifikasjonsspørsmål	25
3.4.1	Generelt	25
3.4.2	Hvem "har eller burde ha oppdaget" at det foreligger en mangel?	25
4	REKLAMASJONSFRISTENES LENGDE	27
4.1	Generelt.....	27
4.2	Den absolutte reklamasjonsfristens lengde.....	27
4.2.1	Kjøpsloven.....	27
4.2.2	NS 8405	28
4.2.3	NF 07	28
4.2.4	Oppsummering	28
4.2.5	Forholdet mellom de absolutte reklamasjonsfristene og foreldelseslovens regler	29
4.3	Den relative reklamasjonsfristens lengde	31
4.3.1	Kjøpsloven.....	31
4.3.2	NS 8405 og NF 07	31
4.3.3	Oppsummering	33
5	NOEN SÆRREGLER MED BETYDNING FOR REKLAMASJONSTIDEN	33

5.1	Generelt.....	33
5.2	Delleveranser	33
5.3	Kundens urettmessige ibruktakelse.....	34
5.4	Utbedringsarbeider.....	35
6	REKLAMASJONSFRISTENS AVBRYTELSE	37
6.1	Generelt.....	37
6.2	Krav til reklamasjonens form.....	38
6.2.1	Generelt	38
6.2.2	Krav til skriftlighet?.....	38
6.2.3	Hva ligger i kravet til skriftlighet?	39
6.2.4	Virkningen av at reklamasjonen ikke oppfyller formkravene	42
6.3	Krav til reklamasjonens innhold	42
6.3.1	Generelt	42
6.3.2	Innholdskravene til den nøytrale reklamasjonen	43
6.3.3	Må kunden si noe om konsekvensene, og hvor presis må han da eventuelt være? (Spesifikk reklamasjon).....	47
6.4	Når er reklamasjonen effektiv?.....	48
7	NOEN FELLESPØRSMÅL	51
7.1	Generelt.....	51
7.2	Må kunden følge opp reklamasjonen for å bevare sine rettigheter?	51
7.2.1	Generelt	51
7.2.2	Nærmere om kundens oppfølging – passivitet.	52
7.3	Betydningen av leverandørens opptreden ved reklamasjon mottatt for sent	53
7.3.1	Generelt	53
7.3.2	Kontrareklamasjon.....	53
7.3.3	Betydningen av leverandørens opptreden.....	56
8	UNNTAK FRA REKLAMASJONSREGLENE	60
8.1	Generelt.....	60

8.2	Kjøpsloven og NS 8405	60
8.3	NF 07	63
8.4	Oppsummerende	63
9	AVSLUTNING.....	64
10	LITTERATURLISTE	65
11	DOMSREGISTER.....	66
11.1	Publiserte dommer	66
11.1.1	Høyesterettsdommer	66
11.1.2	Tingrettsdom	66
12	LOV- OG FORARBEIDSREGISTER	67
12.1	Lover.....	67
12.2	Konvensjoner.....	68
12.3	Odelstingsproposisjoner	68
12.4	Forarbeider til nordisk lovsamarbeid.....	68
12.5	Standardkontrakter.....	68

1 Innledning

1.1 Oppgavens tema og problemstilling

1.1.1 Praktisk eksempel

Det inngås en avtale mellom et bilfirma og en produsent av aluminiumskinner til støtfangere. Produsenten skal monterer taukrokmuttere i stål i skinnene. Stålmutterne er produsert i Kina, etter aluminiumsprodusentens spesifikasjoner. Før montasje er mutterne sendt til et belgisk selskap, som påfører mutterne et korrosjonshindrende belegg kalt "Levicor".

Aluminiumsprodusenten får vansker med å skru mutterne inn i aluminiumskinnene, noe som sannsynligvis skyldes at det belgiske selskapet har påført "Levicor" for tykt. Aluminiumsprodusenten tar opp beleggtykkelsen og problemene, med selskapet i Belgia kort tid etter at problemene blir oppdaget, sommeren 2008. Partene har etter dette jevnlig kontakt. Bl.a. sender aluminiumsprodusenten en e-post med temaet "[q]uality alert regarding coating thickness", der det refereres innledningsvis til et møte mellom partene i Belgia i juni 2009 "where we discussed the coating thickness of the Levicor system". Det vises i e-posten til en vedlagt rapport fra SINTEF, som slår fast at tykkelsen på belegget avviker fra spesifikasjonen. I e-posten minner aluminiumsprodusenten om at selskapet i Belgia skal foreta en lignende undersøkelse, og at selskapet umiddelbart må bekrefte beleggtykkelsen. Det belgiske selskapet takker samme dag for oversendelsen, og viser til at man på deres side nå avventer rapport fra det belgiske instituttet. Den nye rapporten blir oversendt fra Belgia kort tid etter, og aluminiumsprodusenten ber samme dag om det belgiske selskapets "...proposal for nominal thickness of the Levicor coating. ..."

Aluminiumsprodusenten fremsetter erstatningskrav overfor selskapet i Belgia i februar 2010, og gjør mangelsansvar gjeldende. Saken går helt til Høyesterett. Selskapet i Belgia anfører at ytelsen ikke er mangelfull, og at det ikke er reklamert. De hevder kommunikasjonen som er utvekslet mellom partene ikke oppfyller de innholdsmessige kravene til

reklamasjon, samt at det er reklamert for sent. Aluminiumsselskapet anfører i tilfelle retten kommer til at det ikke er avgitt gyldig reklamasjon, at innsigelsen om for sen reklamasjon har bortfalt ved passivitet og ved at selskapet har inngitt seg på realitetsdrøftelser. Motparten bestrider dette.¹

1.1.2 Problemstilling

Som eksempelet foran viser er det en rekke problemstillinger som kan oppstå mellom leverandør og kunde. I denne fremstillingen er det ikke mangelsproblemet som drøftes, men den delen av problemstillingen foran som gjelder krav til kundens opptreden overfor leverandøren når han oppdager noe han mener er feil. I saken hadde man spørsmål både om hva innholdet i kommunikasjonen måtte være for å gi kunden rettigheter, og spørsmål om når denne måtte fremsettes. I tillegg reiste saken spørsmål om leverandørens reaksjon ved mottak av reklamasjon han mente kom for sent. Som vi skal se i det følgende utgjør disse tre spørsmål tre helt sentrale problemstillinger innenfor reklamasjonsinstituttet.

At reklamasjon etter norsk rett er en nødvendig forutsetning for å gjøre en mangelssanksjon gjeldende er klart. Dommen omtalt i eksempelet viser at man så sent som i 2012 fortsatt hadde uavklarte problemstillinger på dette sentrale området. Det er en systematisk gjennomgang av reklamasjonsreglene jeg vil gjøre i denne fremstillingen.

Regler om reklamasjon finner vi mange steder i lovgivningen, og også i de aller fleste standardkontrakter. Jeg har valgt å se på to mye brukte standardkontrakter, NS 8405 og NF 07, samt kjøpsloven.

---

¹ Eksempelet er hentet fra dommen Rt. 2012 s.1779 "Victocor".

1.2 Reklamasjonsinstituttet

1.2.1 Generelt

Reklamasjon foranlediges av at det foreligger en mangel. Både NS 8405², NF 07³ og kjøpsloven⁴ har bestemmelser som angir nærmere hva som skal anses som en mangel. Når det foreligger en mangel kan kunden gjøre sanksjoner gjeldende mot leverandøren. Disse sanksjonene er typisk utbedring⁵, heving⁶, prisavslag⁷ og erstatning⁸. Felles for de tre rettsgrunnlag jeg beskriver, er at utbedring⁹ er den mest sentrale sanksjonen. Det som utløser leverandørens sanksjonsansvar, spesielt utbedring, er at han får en reklamasjon. Leverandøren må gjøres oppmerksom på mangelen og på at kunden forventer at leverandøren setter i verk tiltak. Reklamasjonen er et helt nødvendig steg for at kunden kan påberope seg sanksjonene.

1.2.2 Rettslig karakteristikk

Reklamasjon er et rettsbevarende utsagn. Funksjonen er å bevare en rett for den som avgir reklamasjonen. De rettsbevarende utsagnene skiller seg fra påbudene ved at reklamasjonen tar sikte på å bevare en rett som allerede eksisterer, mens påbudene normalt tar sikte på å legge en ny plikt på adressaten.¹⁰

---

² NS 8405 pkt.36.1

³ NF 07 art.25.1, jfr. art.23.1

⁴ Kjøpsloven § 17

⁵ Kjøpsloven § 34, NS 8405 pkt.36.2, NF 07 art.25.2 og art.25.3

⁶ Kjøpsloven § 39, NS 8405 pkt.39.1, NF 07 art.26.1

⁷ Kjøpsloven § 38, NS 8405 pkt.36.4, beslektet regel i NF 07 art.25.3 (2)

⁸ Kjøpsloven § 40, NS 8405 pkt.36.5, NF 07 art.25.3 (4)

⁹ Inklusive omlevering

¹⁰ Hov (2009) s.109

1.2.3 Begreper i reklamasjonsinstituttet

Begrepene som er brukt om de ulike partene ved reklamasjon varierer avhengig av hvilket område man er på. Ved landentreprise er det vanlig å snakke om entreprenør¹¹ og byggherre¹². Ved offshoreentreprise snakker man generelt om leverandør¹³ og selskap¹⁴. Ved de mer alminnelige kjøp etter kjøpsloven brukes begrepene selger og kjøper¹⁵. I denne fremstillingen har jeg for enkelhets skyld valgt å bruke begrepene *leverandør* og *kunde* om de to parter. Leverandøren er den kontraktsparten som har påtatt seg utførelsen av det arbeidet kontrakten omfatter, kunden er den kontraktsparten som skal ha utført dette arbeidet.

En gyldig reklamasjon forutsetter at kunden holder seg innenfor en *relativ frist* og en *absolutt frist*. Den relative fristen løper fra det tidspunktet mangelen oppdages eller burde vært oppdaget. Den absolutte fristen knytter seg til leveringingen, og løper i en fast angitt periode uavhengig av når mangelen ble, eller burde ha blitt, oppdaget.

Det stilles også innholds krav til reklamasjonen. Disse deles vanligvis inn i *nøytral reklamasjon* og *spesifikk reklamasjon*. Med nøytral reklamasjon menes en melding til leverandøren om mislighold, men uten angivelse av et spesifikt misligholdskrav. Med spesifikk reklamasjon menes en melding til leverandøren om misligholdet, men også med en angivelse av hvilke misligholdskrav som gjøres gjeldende.¹⁶

---

¹¹ NS 8405 pkt.2.4

¹² NS 8405 pkt.2.2

¹³ NF 07 art.1.14

¹⁴ NF 07 art.1.22

¹⁵ Brukt bl.a. i reklamasjonsbestemmelsen, kjøpsloven § 32 (1)

¹⁶ Monsen (2010) s.150. Jeg kommer tilbake til innholds kravene i fremstillingens pkt.6.3

1.3 Loven og kontraktene som er gjenstand for analyse

1.3.1 Generelt

Denne fremstillingen analyserer reklamasjonsreglene i to ulike tilvirkningskontrakter, NS 8405 og NF 07. Valget har falt på disse da de er anerkjent og mye brukt i norsk kontraktsrett. Analyse av kontraktens regulering av reklamasjon fremstår derfor som nyttig, spesielt siden annen senere kontraktsregulering har hentet inspirasjon fra disse.¹⁷ Kontraktene har flere likhetstrekk, og de er i stor grad bygget opp etter de samme prinsippene. Kontraktene er tradisjonelt brukt på to ulike områder; NS 8405 for entreprise på landjorden og NF 07 for leveranser til petroleumsvirksomheten offshore. Selv om de i hovedprinsippene viser seg å være ganske like, har de noe avvikende særregulering på visse punkter, som jeg vil komme tilbake til. Videre er NF 07 nokså representativ for resten av "NF-familien",¹⁸ og NS 8405 er nokså representativ for beslektede kontrakter i "NS-familien".¹⁹

I tillegg til disse to standardkontraktene vil jeg analysere reklamasjonsreglene i kjøpsloven. Kjøp etter kjøpsloven skiller seg i stor grad fra de kontraktsforhold de to valgte standardkontraktene regulerer. Standardkontraktene regulerer typisk store tilvirkningskontrakter med betydelig kompleksitet og dynamikk. Kjøpsloven regulerer kjøp av mange forskjellige typer ytelser. Reguleringen omfatter alt fra enkelte småkjøp av standardiserte varer, til mer omfattende tilvirkningskjøp. Disse siste kan ofte ha trekk som man finner igjen i de to standardkontraktene jeg har valgt.

I tillegg kommer at kjøpsloven innenfor norsk kontraktsrett utgjør en sentral lov, som utover sin direkte anvendelse har betydning for prinsipper og analogier. Kjøpsloven bygger

---

¹⁷ Eksempelvis har Statens standardavtaler for IT-leveranser (SSA), samt IKT-Norges standardkontrakter for slike leveranser, brukt betydelig elementinnslag fra NF- og NS-familien.

¹⁸ NTK 07, NTK Mod 07 og NSC 05

¹⁹ NS 8407 m.fl.

på FNs konvensjon om internasjonale løsørekjøp,²⁰ og er dessuten et resultat av nordisk lovsamarbeid.²¹ Kjøpsloven regnes i tillegg, i stor utstrekning, for å gi uttrykk for en generell bakgrunnsrett.²²

En fremstilling av reklamasjonsreglene med utgangspunkt i NS 8405, NF 07 og kjøpsloven, gir derfor et godt bilde av rettssituasjonen m.h.t reklamasjonsinstituttet i sentral kontraktsrett.

1.3.2 NS 8405

NS 8405 er en forkortelse for Norsk Standard 8405. NS 8405 er den sentrale kontraktstandard for større bygge- og anleggsprosjekter. NS 8405 trådte i kraft i 2004, og ble sist revidert i 2008. Den avløste NS 3430, som i 1991 avløste NS 3401.²³ NS 8405 er et såkalt avtalt standardvilkår, eller "agreed documents", dvs. at de ikke er ensidig fastsatt av en av kontraktspartene.²⁴

Reklamasjonsreglene i NS 8405 pkt.36.6 lyder slik:

Reklamasjon ved overtakelse

"Byggherren taper sin rett til å gjøre mangel gjeldende dersom han ikke senest ved overtakelsesforretningens avslutning melder fra om mangel som han har eller burde ha oppdaget ved gjennomføringen av overtakelsesforretningen, eller som han har oppdaget ved kontroll av dokumentene, jf. 32.3

---

²⁰ CISG, United Nations Convention for the International Sale of Goods.

²¹ Se bl.a. utredningen NU 1984 : 5 Nordiska Köplagar

²² Selvig (2010) s.51

²³ *NS 8405 Kommentartutgave* (2004) s.21

²⁴ Kaasen (2006) s.19 (i fotnote 1)

Mangelen skal angis i overtakelsesprotokollen eller i et vedlegg til denne, jf. 32.4.

Ved byggherrens urettmessige brukstakelse gjelder bestemmelsene i 32.8 femte ledd²⁵

Senere reklamasjon

”Byggherren taper sin rett til å gjøre mangel gjeldende etter overtakelsen dersom han ikke varsler entreprenøren uten ugrunnet opphold etter at han burde ha oppdaget den.

Reklamasjonen kan ikke fremsettes senere enn 5 år etter overtakelsen. Ved byggherrens urettmessige brukstakelse løper fristen fra det tidspunktet som er angitt i 32.8 siste ledd.

For de delene av kontraksarbeidet som det er foretatt utbedringer på etter 36.2, løper en ny 5-årsfrist fra avslutningen av utbedringsarbeidet for vedkommende del, men ikke mer enn ett år ut over den opprinnelige fristen.

Utføres deler av kontraksarbeidet etter overtakelsen, løper reklamasjonsfristen fra avslutningen av utførelsen av vedkommende del.²⁶

Unntak fra reklamasjonsbestemmelsen

”Uansett reklamasjonsbestemmelsen i 36.6 og 36.7 kan byggherren gjøre gjeldende mangel som har sin årsak i forsett eller grov uaktsomhet hos entreprenøren.²⁷

1.3.3 NF 07

NF 07 er en forkortelse for Norsk Fabrikasjonskontrakt 2007. Kontrakten er avtalte standardvilkår for fabrikasjon av større komponenter til petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel. Vilkårene ble opprinnelig forhandlet frem mellom Norsk Hydro ASA og

---

²⁵ NS 8405 pkt.36.6

²⁶ NS 8405 pkt.36.7

²⁷ NS 8405 pkt.36.8

Statoil ASA på den ene side og Teknologibedriftenes Landsforening (TBL, fra 2006 en del av Norsk Industri) på den andre.²⁸ NF 07 er en videreføring av NF 05, som erstattet NF 92, som igjen erstattet NF 87. NF er i likhet med NS 8405 et ”agreed document”.

Reklamasjonsreglene i NF 07 art.25 lyder slik:

” Leverandøren har likevel bare ansvar for mangel som Selskapet har gitt Leverandøren melding om uten ugrunnet opphold etter at det oppdaget eller burde ha oppdaget den. Slik melding må senest være gitt innen utløpet av Garantiperioden. Gjelder meldingen mangel ved garantiarbeider, må den senest være gitt innen utløpet av den særlige garantitid etter art. 23.3.

Melding til Leverandøren skal inneholde en spesifisert angivelse av mangelen.”²⁹

1.3.4 Kjøpsloven

Kjøpsloven³⁰ trådte i kraft 1.januar 1989. Loven regulerer kjøp mellom privatpersoner, eller mellom næringsdrivende. Kjøpsloven inneholder i stor utstrekning deklarasjonsregler, slik at det er mulig for partene å avtale seg vekk fra reguleringen man finner i loven.³¹

---

²⁸ Kaasen (2006) s.19

²⁹ NF 07 art.25.1 (2) og (3)

³⁰ Lov om kjøp av 13.mai 1988 nr. 27

³¹ Til forskjell fra forbrukerkjøpsloven, der det ikke kan avtales vilkår som er til forbrukerens ugunst, jfr. fkl. § 3 (1)

Reklamasjonsreglene i kjøpsloven lyder slik:

Reklamasjon

”(1) Kjøperen taper sin rett til å gjøre en mangel gjeldende dersom han ikke innen rimelig tid etter at han oppdaget eller burde ha oppdaget den, gir selgeren melding som angir hva slags mangel det gjelder.

(2) Reklamerer kjøperen ikke innen to år etter den dag da han overtok tingen, kan han ikke seinere gjøre mangelen gjeldende. Dette gjelder ikke dersom selgeren ved garanti eller annen avtale har påtatt seg ansvar for mangler i lengre tid”³²

Unntak fra reklamasjonsreglene:

”Uansett §§ 31 og 32 kan kjøperen gjøre mangelen gjeldende dersom selgeren har opptrådt grovt aktløst eller for øvrig i strid med redelighet og god tro”³³

1.4 Avgrensninger

Reklamasjon kan komme opp i en rekke sammenhenger. Gjenstand for analyse er her NS 8405, NF 07 og kjøpsloven. Fremstillingen vil konsentrere seg om profesjonelle forhold, og det avgrenses mot forbrukerkjøp.

To ulike typer misligholdssituasjoner kan oppstå; mangelstilfeller og forsinkelsestilfeller. Denne fremstillingen dreier seg om reklamasjonsregler tilknyttet mangler. Eventuelle krav til reklamasjon i forbindelse med forsinkelse vil ikke bli behandlet. Forsinkelse er ofte lettere konstaterbart for leverandøren, og hensynene bak reguleringen vil være andre.³⁴

---

³² Kjøpsloven § 32

³³ Kjøpsloven § 33

³⁴ Det kan i noen tilfeller være vanskelig å trekke grensen mellom mangel og forsinkelse. Dette går jeg ikke inn på i denne oppgaven, jfr. for øvrig drøftelse om dette i Kaasen (2006) s.631 flg.

1.5 Den videre fremstilling

Som bakgrunn for drøftelsen av reklamasjonsreglene vil jeg først i pkt.2 se på hensyn bak reklamasjonsinstituttet. Deretter vil jeg se på det Hagstrøm karakteriserer som reklamasjonsinstituttets tre elementer.³⁵ I pkt.3 vil jeg således analysere reglene for reklamasjonsfristens utgangspunkt, i pkt.4 vil jeg ta for meg reglene for reklamasjonsfristens lengde, og i pkt.6 vil jeg ta for meg reklamasjonsfristens avbrytelse, herunder krav til reklamasjonens form og innhold. I pkt.5 og 7 vil jeg se på noen viktige særspørsmål, før jeg tilslutt i pkt.8 redegjør for unntak fra reklamasjonsreglene.

1.6 Rettskildesituasjonen

NS 8405, NF 07 og kjøpsloven har alle bestemmelser om reklamasjon. Drøftelsene av reklamasjonsreglene vil derfor måtte ta sitt utgangspunkt i ordlyden i disse tilvirkningskontraktene, samt loven, som er gjenstand for analyse i denne fremstillingen. Likevel vil også de andre alminnelige rettskildefaktorene som forarbeider, rettspraksis, juridisk teori og reelle hensyn, spille en viktig rolle i tolkningen av disse bestemmelsene.³⁶

Det finnes imidlertid lite høyesterettsdommer på land- og offshoreentrepriserettens område. Det finnes noen flere underrettsdommer som vil kunne gi veiledning, selv om den rettskildemessige betydning er begrenset.³⁷ Det finnes en utstrakt voldgiftspraksis, som vil kunne ha rettskildemessig betydning, ettersom det er sjelden saker kommer for de ordinære domstolene. Voldgiftspraksis er imidlertid vanskelig tilgjengelig. Den er i utgangspunktet of-

---

³⁵ Hagstrøm (2011) s.353

³⁶ Eckhoff (2001) s.23

³⁷ Se f.eks fremstillingens pkt.6.3.2, der jeg viser til en tingrettsdom populært kalt "Baldersaken".

fentlig, men i praksis avtaler partene oftest at den skal være unntatt offentligheten.³⁸ Dette fører til at man står ovenfor et relativt tilfeldig utvalg voldgiftspraksis. Samtidig har det vært diskutert i juridisk teori hvilken vekt slike avgjørelser skal tillegges.³⁹

De to standardkontraktene, i motsetning til kjøpsloven, har ikke forarbeider. Ikke bare mangler man et omfattende strukturert forarbeidsmateriale som det man finner i lovgivningen, det finnes i det hele tatt ikke publiserte forarbeider i form av utkast, drøftelsesreferater m.m. til standardkontraktene. Det nærmeste man kommer er protokollen til NS 8407, og protokollene i NF-familien. I tillegg har man kommentarutgaver og artikler skrevet av de som har deltatt i forhandlinger og utarbeidelsen av kontraktene, der det ikke sjeldent viser til temaer fra selve standardiseringsarbeidet.⁴⁰ Noe egentlig forarbeid er dette ikke, men disse forfatterne kan i alle fall kaste lys over en del av de hensyn som ble vurdert, og de drøftelser som ble gjennomført. Om dette skal tillegges større vekt enn kommentarutgaver og artikler skrevet av andre kan naturligvis diskuteres, men det vil være naturlig å legge noe større vekt på hva disse deltakerne skriver.

2 Hensynene bak reklamasjonsinstituttet

2.1 Generelt

Reglene om reklamasjon handler om en interesseavveining mellom kunde og leverandør. En kunde har krav på en fullgod ytelse. Dette er selve kontraktsforpliktelsen, og leverandøren skal levere i henhold til kontrakten. Imidlertid er det ikke alltid at leveransen tilfredsstiller kravene til fullgod ytelse, og med mindre kunden selv tar initiativet til å fremsette en reklamasjon overfor leverandøren, vil kunden kunne miste retten til å kunne kreve nettopp

---

³⁸ Voldgiftsloven § 5

³⁹ Hagstrøm (2011) s.56

⁴⁰ F.eks. Kaasen (2006) og Kolrud (2004)

dette. Skal man ha regler som gjør at kunden kan risikere å tape sine rettigheter krever det en begrunnelse. Denne begrunnelsen kan delvis søkes i et status-quo prinsipp. Det vil si at hvis kunden ønsker forandringer i bestående forhold, må han selv ta initiativet ved å fremsette en reklamasjon.⁴¹ Dels kan det begrunnes med behovet for at mangelproblemstillingen blir "tatt tak i" av kunden og leverandøren. For at en leverandør, som man i utgangspunktet må gå ut i fra at er i god tro, skal kunne forholde seg til mangelen og eventuelt gjøre tiltak, må han få et varsel. Et slikt varsel er det kunden som er nærmest til å gi. Reglene om reklamasjon legger således opp til en dynamikk mellom partene for å få rettet opp i den mangelfulle ytelsen, og så raskt som mulig avklare ansvarsforhold og konsekvenser mellom leverandøren og kunden. Jeg vil i det følgende gå nærmere inn på de hensyn som særskilt taler for at kunden må reklamere for å bevare sin rett.

2.2 Særskilte hensyn

2.2.1 Avklaringshensynet

Både kunden og leverandøren vil ha behov for å avklare en mulig mangelsituasjon på et tidlig tidspunkt. De kan da vurdere situasjonen og eventuelt sette i gang tiltak så fort som mulig. Dermed vil kunden sannsynligvis kunne begrense sine og/eller den annen parts tap. Dette taler for at reklamasjonsfristene skal starte å løpe relativt raskt etter at mangelen avdekkes. På den annen side kan strenge frister stille urimelige krav til kundens tilstedeværelse, organisasjonsstruktur og oppmerksomhet. Fristens utgangspunkt må bli satt slik at kunden ikke risikerer rettighetstap før han har hatt mulighet til å bli klar over situasjonen.

Leverandøren vil ha også ha behov for å vite hva kunden forventer av ham, for at han kan ta stilling til situasjonen. Ved reklamasjonen vil han få en oppfordring til å utføre nærmere undersøkelser, og dermed ha mulighet til å avdekke og identifisere mangelen.

---

⁴¹ Hagstrøm (2011) s.353

2.2.2 Ressurshensynet

Ressurser for utbedring, som utstyr, personell, kunnskap om forholdene osv., er ofte mer tilgjengelig kort tid etter leveransen.

2.2.3 Avslutningshensynet

Ved fastsatte reklamasjonsfrister vil partene bli ferdige med kontraktsforholdet på et definert tidspunkt. Begge parter har normalt behov for å bli ferdig med en sak, men spesielt for leverandøren er dette viktig. Kunden hadde uten den absolutte reklamasjonsfristen kunnet bruke svært lang tid før han krevde noe av leverandøren. Dette ville føre til at leverandøren ikke kunne se seg ferdig med et oppdrag, og hadde måttet innkalkulere i budsjetter for de neste årene mulig mangelsansvar for noe som lå langt tilbake i tid. Det finnes imidlertid foreldelsesregler og passivitetsvirkninger som primært ville satt en stopper for dette.⁴²

2.2.4 Bevishensynet

Den som påberoper seg en mangel har i utgangspunktet bevisbyrden for å påvise denne.⁴³ Leverandøren er likevel også avhengig av å samle bevis. Har det gått lang tid fra leveringen og til kunden reklamerer, vil leverandøren stille bevismessig svakere. Med fastsatte reklamasjonsfrister vil leverandøren ha en bedre mulighet til å kunne dokumentere hans del av leveransen, og kunne imøtegå kundens anførsler om en mangelfull leveranse.

---

⁴² Se nærmere om dette i fremstillingens pkt.4.2.5 og pkt.7.

⁴³ Kaasen (2006) s. 642

2.2.5 Spekulasjonshensyn

I tillegg til de ovennevnte hensyn hindrer reklamasjonsreglene spekulasjon fra kundens side. Ved krav om at kunden skal angi også sine ønskede sanksjoner, vil han ikke ha mulighet til å la seg motivere av hva som markedsmessig er gunstig, ved for eksempel å heve kontrakten hvis prisene synker, men fastholde avtalen hvis prisene stiger.⁴⁴

2.2.6 Lojalitetshensynet

Lojalitetshensynet står sterkt i norsk rett.

”Det alminnelige lojalitetskravet i kontraktsforhold danner grunnlag også for reklamasjonsreglene: Den som mener å ha mottatt en vare som er mangelfull, må gi beskjed om dette på en slik måte at det gir den annen part rimelig mulighet for å ivareta sine interesser.”⁴⁵

Det Høyesterett her legger vekt på under overskriften lojalitet er noe av det jeg allerede har berørt i pkt.2.2.1 om avklaringshensynet. Man kan si at lojalitetshensynet kanskje gjør seg gjeldende i flere av de særlige hensyn jeg har gjennomgått over. Uansett er det slik at begge parter nyter godt av at det stilles krav til kommunikasjon dem imellom der kontraktsforløpet ikke utvikler seg som forutsatt. Partene skal ikke bare ivareta sine egne rettigheter, men har også innen visse grenser et ansvar for den annen parts situasjon.

---

⁴⁴ Hov (2002) s.259

⁴⁵ Rt. 2012 s.1779 avs.55

2.3 Oppsummerende om interesseavveiningen

Som nevnt innledningsvis i punktet må reguleringen være et resultat av en interesseavveining mellom leverandør og kunde. De hensyn som jeg har gjennomgått viser at det er nødvendig å ha reklamasjonsregler. Balanseringen må imidlertid gjøres ved å sikre at reglene blir etterlevbare for kunden. Som det vil fremgå av drøftelsen videre, er dette sikret ved at reglene setter opp fornuftige kriterier for når reklamasjonsfristen starter, og at varigheten balanseres imot kundens handlingsrom og mulighet til å reagere. I tillegg må det settes etterlevbare krav til reklamasjonens innhold og form.

Av hensynene gjennomgått foran er de fleste av mest betydning for den relative reklamasjonsfristen. Det er allikevel slik at avslutningshensynet er viktigst ved den absolutte reklamasjonsfrist. Krav til form og innhold i reklamasjonen må spesielt ivareta avklarings- og bevishensyn.

3 Tidspunktet for reklamasjonsfristenes start

3.1 Generelt

Når man har en frist må man først fastsette når denne starter å løpe, før man kan si noe om fristenes lengde (som behandles i pkt.4).

Det er kundens pretensjon og oppfatning som normalt utløser reklamasjonen, ikke det at det beviselig er en mangel. Kunden kan være i god tro selv om det skulle vise seg ikke å foreligge en mangel, eller det kan også være at kunden pretenderer noe han faktisk ikke selv er sikker på. Kunden kan gjøre dette av taktiske grunner, for å skaffe en god forhandlingsposisjon. Eller han gjør det for sikkerhets skyld, der han er usikker på om det er en mangel eller ikke. Reklamerer han ikke, risikerer han å tape retten til å påberope mangelsvirkningene. Reklamerer han og det senere viser seg at det ikke var en mangel, lider han ingen rettstap. Han kan selvfølgelig risikere at det senere kan bli dyrere å utbedre,

eller at feilen kan ha utviklet seg, om det da ikke gjøres tiltak. Kunden må selv vurdere hva som er fornuftig i den enkelte situasjon. Dersom han reklamerer vil også leverandøren ofte utbedre selv om han er uenig, men da med forbehold om betaling dersom det viser seg å ikke foreligge mangel.

Det er to ulike reklamasjonsfrister kunden må holde seg innenfor. Den absolutte reklamasjonsfristen som gir endelig avklaring er lang, og kan derfor starte ved et fastsatt startpunkt. Den relative reklamasjonsfristen bygger på at man må ha et starttidspunkt som har en fornuftig sammenheng med kundens kunnskap eller uaktsomhet, sett i lys av reklamasjonsfristens lengde. Utgangspunktet for den relative fristen fastsettes derfor etter en rettslig standard.

3.2 Den absolutte fristens utgangspunkt

Etter kjøpsloven og NS 8405 starter den absolutte fristen, som den klare hovedregel, å løpe ved overtakelsen av kontraktsytelsen.⁴⁶ Overtakelse etter kjøpsloven er knyttet til fysisk overlevering. Overtakelse etter NS 8405 er knyttet til opprettelse av overtakelsesprotokoll.⁴⁷ I NF 07 er utgangspunktet fastsatt med en henvisning til garantiperioden.⁴⁸ Garanti-perioden begynner å løpe på overtakelsestidspunktet, eller når leveringsprotokoll opprettes.⁴⁹ Opprettelse av leveringsprotokoll er den formelle markeringen av leveringen, og kan sammenlignes med overleveringsprotokoll etter NS 8405. Dette gjelder både i tilfeller hvor det er snakk om en ordinær levering uten forsinkelse, og i de tilfeller hvor levering skjer på

---

⁴⁶ Kjøpsloven § 32 (2), NS 8405 pkt.36.7 (2)

⁴⁷ NS 8405 Pkt.32.1, jfr. pkt.32.4 d.

⁴⁸ NF 07 art.25.1 (2)(2)

⁴⁹ NF 07 art.23.2 a og b

mer ekstraordinære måter. Dette er for eksempel ved uferdig levering på leveringsdatoen, forsinket levering, samt ved langvarig innstilling.⁵⁰

De to kontraktene og loven har i realiteten de samme regler for den absolutte fristens utgangspunkt, selv om bestemmelsene har noe ulik utforming. Utformingen er et resultat av at de tre rettsgrunnlagene har ulike prosedyrer hva gjelder selve overleveringen. I kontraktene er det lagt opp til bruk av protokoll, mens det etter kjøpsloven ikke stilles krav om dette. Denne forskjellen skyldes først og fremst at kjøpsloven dekker et mangfold av kjøp, hvor det for de fleste vil være unaturlig med formaliserte overtakelsesforretninger og protokoller. For de områder NS 8405 og NF 07 dekker er overtakelsen en langt mer omfattende prosess, og det har dessuten vært tradisjon for slik formalisert overtakelse på disse områdene.

At levering danner utgangspunkt for fristen baseres på normalsituasjonen med levering av hele kontraktsytelsen. I en rekke tilfeller er det imidlertid grunn til å regulere reklamasjonsfristene særskilt. Dette gjelder ved delleveranser, reklamasjonsperiode for utførte utbedringsarbeider, og situasjoner der kunden har tatt kontraktsarbeidet i bruk før overtakelse. Disse tre situasjonene vil jeg drøfte nærmere nedenfor i pkt.5.

3.3 Den relative fristens utgangspunkt

3.3.1 Generelt

I kjøpsloven og etter NF 07 er det et krav at kunden må ha gitt melding innen en viss frist etter at han ”oppdaget eller burde ha oppdaget” mangelen.⁵¹ I NS 8405 er spørsmålet

---

⁵⁰ NF art.24.3, NF art.18.4. Langvarig innstilling er ikke i seg selv levering, men det fremgår av kontrakten at det skal opprettes leveringsprotokoll der arbeidet ikke gjenopptas, NF 07 art.18.4, jfr. art.17.5.

⁵¹ Kjøpsloven § 32 (1), NF 07 art.25.1 (2)

behandlet i to ulike bestemmelser, avhengig av om det er snakk om reklamasjon ved overtakelse eller senere. Ved overtakelsen er fristens utgangspunkt satt til tidspunktet for når kunden "har eller burde ha oppdaget mangelen ved gjennomføring av overtakelsesforretningen".⁵² Ved senere reklamasjon er fristens utgangspunkt satt til tidspunktet der kunden "burde ha oppdaget" at det forelå en mangel.⁵³ Dermed skiller dette siste punktets ordlyd seg noe fra det som følger av de andre bestemmelsene, da alternativet "har oppdaget" ikke er tatt med. I praksis gjør dette neppe noen forskjell, fordi "burde ha oppdaget" er et strengere vilkår enn "har oppdaget". Det er vanskelig å forestille seg situasjoner der kunden har positiv kunnskap som han ikke også burde ha oppdaget. Det måtte være dersom han mer tilfeldig "snubler over" mangelen. Det er imidlertid vanskelig å finne noen god begrunnelse for at han i slike tilfeller ikke skal måtte reklamere. Hensynene bak reklamasjonsinstituttet tilsier klart krav om reklamasjon. Ordlyden i kontrakten taler for en forskjellsbehandling, men det er vanskelig å akseptere at dette kan ha vært hensikten. På dette punkt lider vi under mangel på forarbeider, se pkt.1.6 foran. Min konklusjon er derfor at også positiv kunnskap utløser reklamasjonsplikt.

Utgangspunktet for vurderingen av når fristen starter å løpe er dermed den samme for alle de tre regelsett jeg behandler.⁵⁴ Etter dette blir det viktig å se på hva som mer konkret ligger i kravet til at kunden "har oppdaget" eller "burde ha oppdaget" mangelen, da dette er avgjørende for når fristen begynner å løpe. Dette vilkåret relaterer seg til subjektive forhold hos kunden, noe som innebærer at den relative fristens utgangspunkt vil måtte bedømmes konkret i det enkelte tilfellet.

---

⁵² NS 8405 pkt.36.6 *Reklamasjon ved overtakelse*

⁵³ NS 8405 pkt.36.7 *Senere reklamasjon*

⁵⁴ Det er ett unntak fra dette i NS 8405 pkt.36.6 (1) om dokumentkontroll. Her er det kun faktisk kunnskap som utløser reklamasjonen.

3.3.2 "har oppdaget"

Ordlyden "har oppdaget" forutsetter at kunden har positiv kunnskap om at det foreligger en mangel. Hvorvidt kunden har positiv kunnskap om mangelen, vil i utgangspunktet være et rent bevismessig spørsmål. Grensene for hva som skal regnes som positiv kunnskap er vanskelige å fastslå med sikkerhet. Det må kunne kreves at kunden er klar over hva som er galt, og også har et forhold til at det er leverandøren som er ansvarlig for det. For det tilfelle at leverandøren hevder til sitt forsvar at det er reklamert for sent fordi kunden visste om feilen, vil han måtte bære bevisbyrden for kundens kunnskap. Dette er imidlertid sjeldent en praktisk problemstilling, da man i de fleste bestemmelsene har alternativet om hva kunden "burde ha oppdaget".⁵⁵

3.3.3 "burde ha oppdaget"

I de bestemmelsene jeg drøfter starter reklamasjonsfristen som nevnt å løpe allerede fra tidspunktet da kunden "burde ha oppdaget" mangelen.⁵⁶ Dette vilkåret er en rettslig standard, og i realiteten et aktsomhetsspørsmål. Dette innebærer at det ved bedømmelsen må utvises skjønn, der flere faktorer er relevante.

Monsen skriver i sin artikkel "Om reklamasjonsregler, passivitetsprinsipper og realitetsdrøftelser" at kunden "burde ha oppdaget" mangelen når kunden har kunnskap om faktiske forhold som gjør det temmelig klart for ham at tingen ikke er i samsvar med de krav som følger av avtalen, eller de krav til tingens tilstand mv. som følger av bakgrunnsretten.⁵⁷ Han

---

⁵⁵ Men se kommentar til pkt.36.6 (1) i fotnote 54.

⁵⁶ NS 8405 pkt.36.6, NF 07 art.25.1 (2), kjøpsloven § 32 (1)

⁵⁷ Kjøpsloven § 17 gir uttrykk for bakgrunnsrettens krav til tingenes tilstand. Det stilles krav til at tingen er i samsvar med de krav til art, mengde, kvalitet, andre egenskaper og innpakning som følger av avtalen. Samt at tingen passer til de formål som selgeren måtte være kjent med da kjøpet ble inngått.

mener det ligger to vurderinger til grunn for å fastsette hva kunden "burde oppdaget". For det første er det spørsmål om hvilken kunnskap kunden hadde om de faktiske forhold, og for det andre er det spørsmål om kundens vurdering av denne kunnskapen.⁵⁸ I en dom fra 2011 har Høyesterett sluttet seg til Monsens synspunkt.⁵⁹

I denne dommen hadde den ene part også anført at forarbeidene til kjøpsloven⁶⁰ la til grunn at symptomer på mangel er tilstrekkelig til at reklamasjonsfristen startet å løpe.⁶¹ Høyesterett var ikke enige i dette, og det heter i dommen:

"Enhver indikasjon på at det kan foreligge en mangel, er naturligvis ikke tilstrekkelig, og da er en tilbake til en vurdering av hvor sterke og av hvilken art symptomene må være for at fristen skal begynne å løpe."⁶²

Forarbeidene til forbrukerkjøpsloven gir også holdepunkter. Dette gjelder i forbrukerforhold, men det kan i alle fall ikke stilles lavere krav til profesjonelle parter.

"Det kan ikke kreves at kjøperen i enhver detalj skal kjenne til de faktiske forhold som er nødvendige for å avgjøre om det foreligger en kjøpsrettslig mangel. Det som må kreves, er at de faktiske forholdene står såpass klare for kjøperen at han eller hun har oppfordring til å gjøre forholdet gjeldende som en kjøpsrettslig mangel."⁶³

Kunden må etter dette ikke ha full kunnskap om mangelen. Der han har en viss kunnskap, og denne indikerer at det bør undersøkes nærmere og vurderes opp mot leverandøren, vil

---

⁵⁸ Monsen (2010) s.147 flg.

⁵⁹ Rt. 2011 s.1768 avs.35

⁶⁰ Ot.prp. nr.80 (1986-87)

⁶¹ Rt. 2011 s.1768. (Dommen gjelder kjøp etter avhendingsloven, men det uttales i avs.28 at lovens rettslige standard sammenfaller med alminnelige obligasjonsrettslige prinsipper.)

⁶² Rt. 2011 s. 1768 avs.31

⁶³ Ot.prp. nr.44 (2001-2002) s.179.

den relative reklamasjonsfristen starte å løpe. Det stilles m.a.o. et aktsomhetskrav til kunden.

Uttalelsen foran peker på reaksjon dersom noe oppdages. Dette er etter min mening litt for passivt. I mange forhold bør man vente at kunden organiserer sin virksomhet og bruk av kontraktsgjenstanden slik at man mer aktivt ser etter mulige feil. For streng kan man ikke være, og bransjepraksis vil gi veiledning.

3.3.4 Krav til undersøkelse

I tillegg til de krav til undersøkelse som følger av aktsomhetskravet i seg selv, følger det ofte krav til undersøkelse direkte av loven eller kontraktsbestemmelsene.

I kjøpsloven stilles det krav til at kunden ”så snart han etter forholdene har rimelig høve til det, undersøke tingen slik god skikk tilsier.”⁶⁴ Vurderingsnormen ”god skikk” angir ikke presist hva slags undersøkelser som kreves. Forarbeidene til kjøpsloven gir anvisning på at det som kreves avhenger av: ”tingens art, hva den skal brukes til, innpakning og hva slags salgslodd det dreier seg om.”⁶⁵ Dette må ses i lys av forsvarlig bransjepraksis. I noen tilfeller krever tingens art at man gjennomfører inngående undersøkelser, andre ganger er overfladiske stikkprøver tilstrekkelig.⁶⁶

Ved tilvirkningskjøpene er det trolig slik at ”god skikk” medfører at undersøkelsesplikten er strengere. Det kan være grunn til å sammenligne tilvirkningskjøpene med de to øvrige kontraktene (se nærmere nedenfor).

---

⁶⁴ Kjøpsloven § 31 (1)

⁶⁵ Ot.prp. nr.80 (1986-87) s.78

⁶⁶ Hagstrøm (2005) s.184

Finner man at "god skikk" ikke tilsier undersøkelse, kan likevel den relative reklamasjonsfristen starte å løpe fordi kunden "burde ha oppdaget" mangelen, eksempelvis der mangelen ligger så opp i dagen at han burde oppdaget den før han faktisk gjorde det. Skjulte feil derimot kan være vanskelig å oppdage ved en ordinær undersøkelse, og fristen vil ofte først begynne å løpe etter en tid, på det tidspunkt da kunden "burde ha oppdaget" den.⁶⁷

I motsetning til kjøpsloven har NS 8405 og NF 07 ingen konkrete krav til undersøkelse. Det må imidlertid være grunn til å ta samme utgangspunkt som ved kjøpsloven, dvs. at god skikk i den relevante bransje må være et minimumskrav.

Innenfor begge disse kontraktene har man i tillegg formaliserte overtagelsesprosedyrer med befaring og protokoller. NS 8405 stiller krav til aktsom befaring av kontraktsarbeidet ved overtagelsen.⁶⁸ NF 07 har ikke uttrykkelig regulering av dette. Det fremkommer imidlertid forutsetningsvis at det skal gjennomføres en undersøkelse av ytelsen i forbindelse med opprettelse av leveringsprotokoll.⁶⁹ Kunden må derfor få mulighet til å undersøke ytelsen, slik at han kan fastslå om vilkårene for levering er oppfylt.⁷⁰ Samtidig skal det i leveringsprotokollen angis mulig gjenstående deler av arbeidet, og det skal gis opplysninger om fullføring av disse.⁷¹ For å oppstille en slik liste må kunden ha mulighet til å undersøkt graden av ferdigstilling, og dermed kunne fastslå om det foreligger mangelfulle eller ikke-utførte arbeider. Selv om dette ikke eksplisitt oppstiller krav til aktsomhet og reklamasjon, stiller disse prosedyrene krav til kundens oppmerksomhet. Dermed må disse prosedyrene oppfattes som en oppfordring til kunden til aktsom undersøkelse.

---

⁶⁷ Ot.prp. nr.80 (1986-87) s.79-80

⁶⁸ NS 8405 pkt.32.3 (2)

⁶⁹ NF 07 art.19.2, jfr. art.19.1

⁷⁰ Kaasen (2006) s.497 flg.

⁷¹ NF 07 art.19.2 (2)

I forbindelse med slik befaring, må det stilles krav til at kunden stiller med nødvendig kompetent personell, forbereder seg, og avsetter tilstrekkelig tid til at befaringsen reelt sett kan avdekke mulige mangler. Også testing inngår som regel som en viktig aktivitet forut for, eller som en del av, leveringen. Finner man feil eller symptomer ved slike undersøkelser må prinsippene diskutert foran i pkt. 3.3.3 gjelde.

3.3.5 Seriefeil

Ofte vil kunden finne en feil ett eller få steder. Det kan tenkes at disse funnene er et symptom på en seriefeil. Spørsmålet blir da hvor langt kundens undersøkelsesplikt går. Avdekkes det for eksempel overskridelse av støyreduksjon mot utestøy i et rom i en bygning, kan det være naturlig å undersøke i flere rom for å se om dette kan være en seriefeil. Et annet eksempel er at det på et sted er for tynt påført rustbeskyttelse på rørene i en produksjonsplattform.⁷² Ved begge disse eksemplene er det leverandøren som, etter å ha fått reklamasjon basert på kundens funn, står nærmest til å undersøke videre. Her opphører kundens nærmere undersøkelsesplikt.

3.3.6 Kundens subjektive forhold, bruk av fagkyndige

Kundens subjektive forhold kan spille inn ved vurderingen. Ulike kunder vil ha ulik fagkyndig bakgrunn, og dette vil påvirke vurderingen av hva vedkommende "burde oppdaget". Likevel må det være slik at ukyndige kunder nok i en viss utstrekning må skaffe seg fagkyndig hjelp.

---

⁷² Dette kan problematiseres da det er mange forskjellige rør på en plattform. At leverandøren, basert på et oppdaget avvik, skal ha ansvaret for å utrede all rustbeskyttelse, fremstår som svært strengt.

Verken NS 8405, NF 07 eller kjøpsloven regulerer dette. I Veidekkedommen⁷³ var retten inne på problemstillingen, og det heter i dommen:

”Jeg legger uten videre til grunn at kontroll av bygget ved bruk av en bygningskyndig medhjelper er vanlig ved entrepriser i denne størrelsesorden i tilfeller hvor byggherren selv ikke innehar nødvendig kompetanse.”

Hva som er den nødvendige fagkyndighet vil derfor avhenge av hva slags kontrakt det er snakk om og i hvilken bransje man er. Dermed vil det kunne være krav om at kunden stiller med nødvendig fagmessig hjelp etter alle de tre rettsgrunnlag jeg her behandler.

3.3.7 Oppsummering

Det foreligger en aktsomhetsplikt for kunden i alle de tre rettsgrunnlag jeg behandler. Uten slik aktsomhetsplikt vil det være vanskelig å ivareta de hensyn jeg har diskutert foran i pkt. 2.2. Også ved bevisbedømmelse gir aktsomhetskravet et mer praktiserbart kriterium. Lojalitetsplikten mellom partene gjør at det stilles strengere krav til en aktsomhet for en kunde i et omfattende og komplekst avtaleforhold. I praksis vil dette oftere være tilfelle ved entreprisforhold og petroleumskontraktforhold, enn ved alminnelig kjøp etter kjøpsloven. NS 8405 og NF 07 regulerer i stor grad tilfeller av større avtaleforhold mellom to profesjonelle parter, mens kjøpsloven regulerer de mindre kontraktsforhold. Dette er imidlertid en svært generell observasjon, og trenger ikke å være tilfellet da den rettslige standarden ligger til grunn for vurderingen i alle de tre rettsgrunnlagene, og vil måtte bedømmes konkret.

---

⁷³ Rt. 1998 s.656

3.4 Identifikasjonsspørsmål

3.4.1 Generelt

Spørsmål om hvem som kan identifiseres med "kunden" når det gjelder kunnskap eller aktsomhet har betydning når det kommer til fastsettelse av fristens utgangspunkt. Særlig i de større kontraktsforholdene kan aktørgalleriet være uoversiktlig og til dels variere. Partene vil sjelden være fysiske personer, men juridiske enheter, hvor mennesker representerer enheten.

Spørsmålet ved relativ reklamasjon er hvem på kundens side som er relevant ved bedømmelsen av kunnskaps- og aktsomhetskravet. For det første er det naturlig å vurdere kundens ansatte. Videre er det typisk for landentreprise og offshoreforhold at kunden i stor grad bruker innleid arbeidskraft og leverandører av forskjellig art. Ikke enhver aktør med tilknytning til kunden kan identifiseres med ham, en slik løsning vil omfatte en alt for vid krets av personer. Aktørens tilknytning til leveransen og mangelen må være det avgjørende. Samtidig må det også stilles krav til kundens organisering, slik at mangler kan identifiseres og følges opp.

Det ligger i det som er sagt over at det er andre kriterier som legges til grunn i reklamasjonssammenhengen enn hva som gjelder ved identifikasjon etter alminnelige selskapsrettslige regler.⁷⁴

3.4.2 Hvem "har eller burde ha oppdaget" at det foreligger en mangel?

Hvem som skal identifiseres med kunden er vanskelig å fastslå helt presist. Verken NS 8405, NF 07 eller kjøpsloven har bestemmelser om dette.

---

⁷⁴ Kaasen (2006) s.639. Jeg behandler ikke de selskapsrettslige reglene her.

I "Veidekkedommen"⁷⁵ behandlet Høyesterett deler av dette saksforholdet. I denne dommen ble det reist et krav om erstatning for byggeskader. Kunden hadde engasjert en byggekontrollør, men denne oppdaget ikke mangelen under arbeidet eller ved overtagelsen. Kunden fikk således ikke kunnskap om manglene før fem år etter overtakelse. Høyesterett kom frem til at kravet var foreldet⁷⁶ da byggekontrolløren, som ble identifisert med kunden, senest ved overtakelsen burde hatt kunnskap om mangelen. Høyesterett legger dette til grunn ut fra en henvisning til reglene som gjelder for reklamasjon. Det heter i dommen:

"I forhold til reglene om reklamasjon må byggherren etter min oppfatning identifiseres med sin sakkyndige medhjelper. Dersom denne har oppdaget eller burde ha oppdaget en mangel, vil byggherren ikke kunne gjøre gjeldende at han selv verken kjente til eller burde ha kjent til mangelen."

En engasjert byggekontrollørs kunnskap eller uaktsomhet regnes altså som kundens kunnskap. Hvem som ellers skal anses som sakkyndig medhjelper sier dommen ikke noe om.

Et kriterium må være at vedkommende er på et visst nivå i kundens organisasjon, og at han har en funksjon som naturlig knytter ham til den mangelfulle delen av ytelsen. Finner kundens elektroingeniør feil på det elektriske arbeidet i ytelsen, må kunden anses å kjenne til feilen. Annerledes er det kanskje om en mekaniker stusser på noe ved det elektriske anlegget. Om elektroingeniøren er ansatt eller innleiet er i utgangspunktet irrelevant, men det følger av rettspraksis at leverandører som ikke har en funksjon for å ivareta kundens interesse, ikke identifiseres med kunden.⁷⁷

---

⁷⁵ Rt.1998 s.656 "Veidekkedommen"

⁷⁶ Foreldelsesloven § 10 nr.1

⁷⁷ Rt.1998 s.656 "Veidekkedommen"

Et neste kriterium for identifikasjon er at det stilles krav til hvilken kunnskap vedkommende skal eller burde ha. For det første må vedkommende ha oppfattet eller burde ha oppfattet faktum, for det andre må han ha kjennskap til de tilsvarende kontraktskravene.⁷⁸ Det er kombinasjonen av disse to forholdene, som gjør at man kan forvente at han reagerer.

Også andre steder reiser det seg identifikasjonsspørsmål. Eksempelvis spørsmålene om hvem som må være avsender av reklamasjonen, og hvem som må motta reklamasjonen, for at denne skal være effektiv. Se om dette nedenfor i pkt.6.4.

4 Reklamasjonsfristenes lengde

4.1 Generelt

Den absolutte og den relative reklamasjonsfristen kan løpe parallelt. De to fristene har ulike lengder, samt ulike fristutgangspunkt (som behandlet over), fordi de skal ivareta ulike bakkenforliggende hensyn.

4.2 Den absolutte reklamasjonsfristens lengde

4.2.1 Kjøpsloven

Den absolutte reklamasjonsfristens lengde i kjøpsloven er to år.⁷⁹ Har ikke kunden reklamert innen denne fristen, mister han retten til å påberope seg virkningene av at det foreligger mangel, uansett grunnen til at han ikke har reklamert. Bestemmelsen åpner imidlertid for et unntak dersom selgeren har påtatt seg ansvaret for mangler i lengere tid, gjennom en

---

⁷⁸ Kaasen (2006) s.639

⁷⁹ Kjøpsloven § 32 (2)

garanti eller avtale.⁸⁰ Garantien løper i tillegg til den absolutte reklamasjonsfristen, og utvider denne i forhold til kjøpslovens normalordning.

4.2.2 NS 8405

I NS 8405 er den absolutte fristen fem år.⁸¹ Denne fristen har blitt utvidet fra tidligere, og er nå i samsvar med forbrukerlovgivningens absolutte reklamasjonsfrist for gjenstander som er ment å vare vesentlig lenger enn to år.⁸² Fristen er dermed lenger enn det som følger av den alminnelige foreldelsesfrist på 3 år med tilleggsfrist, se nærmere om dette i pkt.4.2.5.

4.2.3 NF 07

NF 07 fastsetter den absolutte reklamasjonsfristen med en henvisning til garantiperioden.⁸³ Garantiperiodens lengde fastsettes til ett av to tidspunkter, enten to år fra opprettelse av leveringsprotokoll eller to år fra overtagelsestidspunktet.⁸⁴

4.2.4 Oppsummering

Den absolutte fristens lengde varierer ved de tre rettsgrunnlag som her er gjenstand for analyse. Etter kjøpsloven og NF 07 er den absolutte fristen 2 år. Etter NS 8405 er fristen 5 år.

---

⁸⁰ Kjøpsloven § 32 (2)

⁸¹ NS 8405 pkt.36.7 (2)

⁸² Forbrukerkjøpsloven § 27 (2)

⁸³ NF 07 art.25.1 (2)(2)

⁸⁴ NF 07 art.23.2

De hovedproblemstillinger som jeg behandler i denne fremstillingen, viser at det i stor grad er samsvar mellom de tre rettsgrunnlag.

Det interessante å merke seg er ulikheten mellom NS 8405 og NF 07. Denne ulikheten kan kanskje forklares med at det på offshore-området skjer mye på kort tid, også etter levering. Ombygging og justeringer gjør at det kan det være vanskelig å spore en mangel tilbake i tid, noe som gjør nytten av lang reklamasjonstid mindre. Samtidig er dette et spørsmål om pris. Lengere garantitid fører til at leverandørens ytelse blir dyrere, ettersom han da må kalkulere med mulige mangelskrav etter levering. De to ulike entreprisområdene bygger på litt ulik tradisjon, og denne vurderingen kan ha slått ulikt ut når den absolutte reklamasjonsfristens lengde ble bestemt.

4.2.5 Forholdet mellom de absolutte reklamasjonsfristene og foreldelseslovens regler

Parallelt med reklamasjonsfristene løper foreldelsesfrister i medhold av foreldelsesloven. Den absolutte reklamasjonsfristen har likhetstrekk med foreldelsesfristene. I begge tilfeller fører manglende reaksjon til bortfall av krav, uavhengig av kundens kunnskap om misligholdet. Avbruddet av de absolutte reklamasjonsfrister skjer ved reklamasjon, mens foreldelsesfristen avbrytes ved fristavbrudd etter foreldelsesloven.⁸⁵

Den alminnelige foreldelsesfristens lengde er i utgangspunktet tre år.⁸⁶ Ordlyden i bestemmelsen fastsetter fristens utgangspunkt til ”den dag da misligholdet inntreer”. Dette er et objektivt kriterium, dvs. at fristen løper uavhengig av om kunden er klar over misligholdet. Utfordringen er imidlertid å konstatere når ”misligholdet inntreer” ved skjulte mangler. Er

---

⁸⁵ Foreldelsesloven §§ 14-19. Hagstrøm (2011) s.347

⁸⁶ Foreldelsesloven § 2 og § 3 nr.2

det på overtakelsestidspunktet eller på det tidspunktet mangelen materialiserer seg? Dette spørsmålet var oppe i Høyesterett i ”Asker Politistasjon”⁸⁷, der det heter:

”At mangelen foreligger på leverings- eller overtakelsestidspunktet, vil være normalsituasjonen ved de fleste entreprenorkontrakter, der kontraktens oppfyllelse er knyttet til et bestemt leveringstidspunkt ... Tilleggsfristen på ett år etter kunnskap om skjulte feil og mangler er av lovgiver forutsatt i tilstrekkelig grad å skulle ivareta fordringshavers interesse. Og om man skulle operere med et utsatt fristutgangspunkt for erstatningskrav ved mislighold, avhengig av kunnskap om skaden og den ansvarlige, vil det i prinsippet ikke gjelde noen ytre grense i tid for når et slikt krav kan gjøres gjeldende ... Dette vil gi en uoversiktlig situasjon med hensyn til latente økonomiske forpliktelser, noe som vil være en uheldig konsekvens av en slik foreldelsesregel.”⁸⁸

Høyesterett kom frem til at ”misligholdet inntreffer” ved overtakelsestidspunktet, der mangelen er tilstede på dette tidspunkt, og fant dermed at forholdet var foreldet. Dette viser at, spesielt ved skjulte feil eller mangler ved overtakelse, kan kunden erfare at forholdet er foreldet før utløpet av den absolutte reklamasjonsfristen.

Et viktig unntak fra hovedregelen er at treårsfristen suppleres av en tilleggsfrist på ett år, der kunden ikke har den nødvendige kunnskap om fordringen. I vårt tilfelle må fordringen bety mangelen, men også hvem som er ansvarlig for denne. Fristen løper da først fra den dag vedkommende fikk eller burde skaffet seg denne kunnskapen.⁸⁹

---

⁸⁷ Rt.2006 s.1705

⁸⁸ Rt. 2006 s.1705 avs.63

⁸⁹ Foreldelsesloven § 10 nr.1 oppstiller regelen. Jeg går ikke nærmere inn på det her.

4.3 Den relative reklamasjonsfristens lengde

4.3.1 Kjøpsloven

I kjøpsloven heter det at kunden taper sin rett til å gjøre en mangel gjeldende, dersom han ikke reklamerer ”innen rimelig tid” etter at han har eller burde ha oppdaget mangelen.⁹⁰ Hva som er ”rimelig tid” beror på en konkret skjønnsmessig vurdering. Rimelig tid gir kunden noe tid til å områ seg på. Dette er mer tid enn ”uten ugrunnet opphold”, som behandles i pkt.4.3.3.

I forarbeidene til kjøpsloven nevnes relevante momenter ved bedømmelsen. For det første kan det legges vekt på kjøperens subjektive forhold.⁹¹ Hvis det er snakk om et kjøp mellom to privatpersoner, og kunden ikke driver med slike avtaler til vanlig, vil kravet til reaksjonstid være mildere enn hvis det er snakk om et kjøp mellom to næringsdrivende. For det andre legges det vekt på hva slags ting kjøpet gjelder. Hvis det gjelder kjøp av en snøskuffe er reaksjonstiden åpenbart kortere enn ved kjøp av en snøfreser.⁹² For det tredje vil kravet til reaksjon skjerpes på områder der omsetningstakten er stor.⁹³

4.3.2 NS 8405 og NF 07

I NS 8405 opererer man med et dobbelt sett med reklamasjonsfrister. Hvis det er en mangel som oppdages eller som burde ha vært oppdaget allerede ved overtakelsesforretningen, må

---

⁹⁰ Kjøpsloven § 32 (1)

⁹¹ Ot.prp. nr.80 (1986- 1987) s.80

⁹² Er det noe galt med snøskuffen vil dette normalt fremgå tydelig, og kjøperen må reagere raskt. Med en snøfreser, hvor det er motor og mange bevegelige deler, kan funksjonsfeil også skyldes at kunden ikke behandler redskapet riktig. Dermed bør han ha krav på mer tid for å områ seg før reklamasjon.

⁹³ Ot.prp. nr.80 (1986- 1987) s.80

man reklamere under selve forretningen.⁹⁴ Reagerer man ikke på dette tidspunktet, vil kunden tape muligheten til å påberope seg mangelen. Når det derimot kommer til mangler som først viser seg senere, opererer NS 8405, som kjøpsloven, med en relativ reklamasjonsfrist. Kunden må reklamere over mangelen "uten ugrunnet opphold", etter at han har eller burde ha oppdaget den.⁹⁵

NF 07 opererer ikke med et dobbelt sett med reklamasjonsfrister, men fastsetter at det må reklameres "uten ugrunnet opphold".

En naturlig språklig forståelse av "uten ugrunnet opphold" tilsier at kunden må ha en berettiget eller saklig grunn for ikke å reklamere med en gang han har, eller burde ha, oppdaget mangelen. Dette er et strengt krav, og som nevnt strengere enn "innen rimelig tid".

Et viktig moment er også hvilke innholdskrav som stilles til reklamasjonen. Ofte er det viktigste å få varslet raskt at noe er galt, hvilke innholdskrav som stilles til reklamasjonen gjennomgås nedenfor i pkt.6.3. Her nøyer jeg meg med å peke på at jo større krav som stilles til innhold, jo lenger tid vil kunden ha som grunnet opphold.

Hvis man har flere leverandører, og det er usikkerhet om hvem av disse som evt. er ansvarlig for mangelen, må kunden innenfor "uten ugrunnet opphold" ha noe tid på seg til å vurdere hvem som er ansvarlig. Det kan imidlertid ikke være snakk om lang tid. Er man fortsatt usikker med tanke på hvem som er ansvarlig, bør kunden reklamere overfor begge eller alle de aktuelle leverandørene. Da får partene anledning til å ta tak i situasjonen, og den endelige avgjørelse av hvor ansvaret ligger må tas på et senere tidspunkt.

---

⁹⁴ NS 8405 pkt.36.6 (1)

⁹⁵ NS 8405 pkt.36.7 (1)

4.3.3 Oppsummering

Terskelen for hva som utgjør ”uten ugrunnet opphold” ligger som nevnt høyere enn det som anses som ”innen rimelig tid”. At man har strengere krav i NF 07 og NS 8405 skyldes antagelig områdene disse kontraktene brukes på. Her er tradisjonen, særlig for olje og gass, at man stiller krav til raske reaksjoner på mange områder. For NS 8405 har kravene blitt skjerpet etter påvirkning fra olje- og gasskontraktene. Kjøpsloven bygger på en noe annen tradisjon og gjelder i større grad livsområder med mindre krav til hurtighet.

NF 07 og NS 8405 skiller seg også fra hverandre. NF 07 opererer ikke med et dobbelt sett med reklamasjonsfrister, og har ingen regel om særlig preklusjon ved levering, slik man finner i NS 8405. Hvorvidt dette utgjør en realitetsforskjell kan diskuteres. Svaret vil nok være avhengig av hvor strengt man tolker ”uten ugrunnet opphold”. Det at man i NF 07 har en strukturert levering med leveringsprotokoll skjerper åpenbart kravet til aktsomhet og reaksjonstid.

5 Noen særregler med betydning for reklamasjonstiden

5.1 Generelt

I utgangspunktet forutsetter NS 8405 og NF 07 at det skal skje en samlet levering av kontraktsytelsen. Det finnes imidlertid en del unntakssituasjoner som er praktisk viktige, og som får konsekvenser for den absolutte reklamasjonsfristens utgangspunkt og lengde. Jeg vil i det følgende drøfte noen spørsmål som reises ved delleveranser, kundens delvis ibruktakelse og ved utbedringsarbeider.

5.2 Delleveranser

Dersom det skal skje en trinnvis levering av kontraktsytelsen er spørsmålet hvilke konsekvenser dette har for reklamasjonsfristen. Både NF 07 og NS 8405 viser til at bestemmelser

om levering, herunder opprettelse av protokoller i forbindelse med leveringen, gjelder tilsvarende for delleveranser.⁹⁶ Den absolutte reklamasjonsfristen er knyttet til disse bestemmelsene.⁹⁷ Dette fører til at det for delleveranser vil løpe separate reklamasjonsfrister, og fristene vil utløpe suksessivt,⁹⁸ og før den absolutte reklamasjonsfristen for hele leveransen.⁹⁹

Kjøpsloven har ingen særskilt regulering av dette. Det kan henge sammen med at startpunktet i kjøpsloven er knyttet til den fysiske levering, ikke til formalisert overtakelsesforretning eller protokoll. Løsningen følger etter min mening av ordlyden og reklamasjonsfristen starter ved den fysiske overlevering av delleveransene.

5.3 Kundens urettmessige ibruktakelse

Hvis kunden tar kontraktsytelsen helt eller delvis i bruk før overtakelse har skjedd, og uten at delleveranser er avtalt eller på annen måte hjemlet, oppstår spørsmål om når reklamasjonsfristen starter.

NS 8405 har en bestemmelse som regulerer dette.¹⁰⁰ Bestemmelsen tar først og fremst sikte på å regulere risikoens overgang. I motsetning til risikospørsmålet får reklamasjonstidens start først betydning ved slutten av reklamasjonsperioden. Bestemmelsen fastsetter at reklamasjonsfristen starter ved slik urettmessig ibruktakelse. Det er vilkår knyttet til dette.

---

⁹⁶ NF 07 art.19.5, jfr. art.19.2 og 19.3. NS 8405 pkt.32.7 (3), jfr. pkt.32.1 og 32.4

⁹⁷ Se nærmere pkt.3.2 i denne fremstillingen

⁹⁸ Kaasen (2006) s.567

⁹⁹ Det er for øvrig ikke uvanlig i profesjonelle kontrakter at kunden særskilt krever en samlet sluttfrist, også der det er delleveranser.

¹⁰⁰ NS 8405 pkt.32.8(6)

Det er en betingelse at leverandøren har tatt initiativ til delovertakelse eller retting fra kundens side.¹⁰¹

NF 07 har ingen tilsvarende bestemmelse. Dette kan skyldes at urettmessig ibruktakelse er mindre praktisk i olje- og gassprosjekter, enn i byggeprosjekter på land. Skulle det unntaksvis skje, er det etter min mening vanskelig å fravike kontraktens uttrykkelig regulering. Ved forhandlingene av NF-familien har partene måttet være oppmerksomme på problemstillingen, og at den er særskilt løst i NS 8405, men likevel valgt å ikke ta inn slik regulering. Det kan imidlertid tenkes tilfeller, ikke minst der leverandøren protesterer eller krever delovertakelse som beskrevet i NS 8405, at en kunde som neglisjerer dette må finne seg i overtakelsesvirkninger slik som start av reklamasjonsfrist.¹⁰²

Kjøpsloven har heller ingen regulering av dette. Det er ikke uventet ettersom en ibruktakelse av kontraktsgjenstanden, uten at det har vært fysisk overtakelse av kontraktsytelsen, er lite praktisk. Som for NF 07 er det derfor tryggest å legge ordlyden til grunn, men også her mener jeg at konkrete forhold kan føre til annen løsning.

5.4 Utbedringsarbeider

I den neste situasjon jeg vil behandle dreier spørsmålet seg om lenger varighet av reklamasjonsperioden. Typisk vil utbedringsarbeider utføres etter levering, og hvis man da ikke får endret startpunktet for reklamasjonsperioden for slike arbeider, vil kunden risikere utløp av fristen før han har rimelig anledning til å reklamere. Særlig gjelder dette utbedringsarbeider sent i den opprinnelige reklamasjonsperioden.

---

¹⁰¹ NS 8405 pkt.32.8(4)

¹⁰² I praksis er antagelig problemstillingen viktigere ved risikoens overgang enn ved reklamasjonsspørsmål. Særlig hvis tidsforskjellen mellom faktisk ibruktakelse og leveringsprotokoll ikke er lang.

I NS 8405 finner man egne fristregler for de deler av kontraktsarbeidet som det er foretatt utbedringer på.¹⁰³ Femårsfristen løper da først fra avslutningen av utbedringsarbeidet, for den delen som er utbedret. Fristens utgangspunkt kan imidlertid ikke forskyves med mer enn ett år ut over den opprinnelige fristen.¹⁰⁴ Det er noe uenighet om dette er en heldig løsning. I de tilfeller hvor utbedringene ikke er vellykkete vil kunden kunne bli avskåret fra å gjøre gjeldende nye krav etter seks år, selv om leverandøren ikke har utbedret tilfredsstillende. I NS 8405 hvor den opprinnelige frist er så vidt lang, er det kanskje ikke så urimelig med maksimalt ett års tillegg. I verste fall, ved gjentatte utbedringer utover i ett års periode, risikerer kunden tilslutt å stå uten rett til å få ytterligere utbedringer. Kunden vil her måtte følge nøye med på de utbedringer som blir gjort, slik at han får fremsatt gyldig reklamasjon.¹⁰⁵

NF 07 har også en regulering av fristene ved utbedringsarbeider.¹⁰⁶ Der det har blitt foretatt utbedringer på del av ytelsen etter levering, vil garantiperioden for denne del forlenges med minst ett år fra datoen for fullføring av garantiarbeidet.¹⁰⁷ I situasjonen der utbedringsarbeidene ikke er tilfredsstillende, har kontrakten en begrensning på to år etter fullføring av den første utbedringen.¹⁰⁸ Hadde man ikke hatt denne begrensning ville leverandørens ansvar for utbedring fortsatt i det uendelige, med nye ettårsfrister.

Hvor det er foretatt utbedring på flere mangler, kan det være vanskelig å avgjøre hvilke frister som gjelder for de respektive garantiarbeidene. Utgangspunktet må være at

---

¹⁰³ NS 8405 pkt.36.7, jfr. pkt.36.2

¹⁰⁴ NS 8405 pkt.36.7 (3)

¹⁰⁵ *NS 8405 med kommentarer* (2006) s.612

¹⁰⁶ NF 07 art.25.1 (2) infine.

¹⁰⁷ NF 07 art.23.3

¹⁰⁸ NF 07 art.23.3

uavhengige mangler bedømmes separat, slik at man kan ha flere løpende garantiarbeider for de forskjellige garantiperioder.¹⁰⁹

Fra leveringsprotokollen blir opprettet vil det da først kunne gå to år ved ordinær garantiperiode, så eventuelt to år for garantiansvar for utbedring, og tilslutt med tillegg av den tid første utbedring tok etter at den var reklamert. Leverandørens garantiansvar vil dermed kunne strekke seg ut over fire år fra leveringsprotokollen ble opprettet.¹¹⁰

Prinsippet i NF 07 er dermed relativt likt NS 8405, men reelt sett vil kunden under NS 8405 ha en bedre beskyttelse fordi den absolutte fristen er 5 år.

Det finnes ingen regulering i kjøpsloven. Hagstrøm mener at der utbedringene ikke har vært vellykkete, må det løpe nye reklamasjonsfrister. Hvis den absolutte reklamasjonsfristen er utløpt, er ikke kundens krav uten videre avskåret, men det stilles krav til at han innen en rimelig frist gjør krav gjeldende.¹¹¹ I tillegg følger det av forarbeidene til kjøpsloven at der leverandøren har levert "vesentlige komponenter" ved reparasjon, vil det løpe nye to års frister for disse komponentene.¹¹²

6 Reklamasjonsfristens avbrytelse

6.1 Generelt

Reklamasjonsfristen blir avbrutt ved en reklamasjon. Kravene til en fristavbrytende reklamasjon er dels formelle, og dels innholdsmessige (materielle). I tillegg er det et spørsmål

---

¹⁰⁹ Kaasen (2006) s.569

¹¹⁰ Kaasen (2006) s.569

¹¹¹ Hagstrøm (2005) s.206

¹¹² Ot.prp. nr.80 (1986-87) s.81

om hva som skal til for at reklamasjonen har nådd leverandøren på en måte som gjør den effektiv.

6.2 Krav til reklamasjonens form

6.2.1 Generelt

Som det har fremgått er reklamasjonen en viktig meddelelse i samtlige av de tre rettsgrunnlag jeg behandler. Det er derfor viktig å sikre notoritet rundt at det er reklamert og tidspunktet for reklamasjonen, og å søke avklaring rundt hva innholdet i reklamasjonen rent faktisk er. Skriftlighet ivaretar alle disse hensynene. Samtidig vil skriftlighet normalt medføre at mottakeren oppfatter at dette er en viktig meddelelse han må forholde seg til. I denne sammenheng må man også stille krav til i hvilken saklig sammenheng en skriftlig meddelelse er fremsatt. Som vi skal se er det få formkrav til reklamasjonen i de tre rettsgrunnlag jeg behandler.¹¹³

6.2.2 Krav til skriftlighet?

I NS 8405 og NF 07 er det ikke et spesifikt krav til skriftlighet ved reklamasjon. Kontraktene har imidlertid nesten likelydende bestemmelser, som oppstiller et generelt krav til skriftlighet ved varsler og krav som skal meddeles etter bestemmelsene i kontrakten.¹¹⁴ Reklamasjon må åpenbart regnes som varsel eller krav.

Kjøpsloven oppstiller ikke krav til skriftlig reklamasjon, kun at det skal gis melding om hva slags mangel det gjelder. I motsetning til NS 8405 og NF 07 er det heller ingen generell bestemmelse om krav til skriftlighet ved varsler og krav. Det er heller ikke i teori eller

---

¹¹³ Med unntak av krav i NS 8405 til protokollføring ved overtagelse, NS 8405 pkt.36.6 (2), jfr. pkt.32.4.

¹¹⁴ NS 8405 pkt.8, NF 07 art.36.1

praksis søkt å innfortolke et formkrav, men kjøperen bør for å ivareta sin egen posisjon sørge for skriftlighet.

6.2.3 Hva ligger i kravet til skriftlighet?

To spørsmål reiser seg for å fastsette hva som ligger i kravet til skriftlighet. For det første er spørsmålet hvilken fysisk form reklamasjonen må ha. Eksempelvis; kan man sende en tekstmelding fra mobilen, eller er det et rekommandert brev som må til. For det andre er det et spørsmål om i hvilken saklig sammenheng reklamasjonen må bli gitt.

Når det gjelder reklamasjonens fysiske form er det tradisjonelle at man avgir reklamasjonen i et brev. Dette oppfyller klart nok skriftlighetskravet. Av bevis hensyn velger man i noen tilfeller rekommandert brev, men skriftlighetskravet krever ikke dette. Utover brev finnes det også annen papirbasert kommunikasjon. Protokoller og møtereferater vil ofte være papirbaserte. Disse kommer jeg tilbake til under drøftelsen av saklig sammenheng. Utviklingen i vår tid har gått mot elektronisk basert kommunikasjon, slik som e-post, data-baserte prosjekttrom osv.¹¹⁵ I motsetningen til telefaksen som leses ved å skrives ut, vil elektronisk kommunikasjon leses på skjerm. Men kommunikasjonen kan også skrives ut ved behov, slik at den på sett og vis blir papirbasert. Elektronisk kommunikasjon har andre usikkerheter ved seg en brev og telefaks, men generelt er sporbarhet enklere enn ved for eksempel brev. En usikkerhet ligger i muligheten til å manipulere innholdet i elektronisk kommunikasjon. Man ser derfor i praksis mange varianter av kontraktsregulering rundt disse forholdene. Av de tre rettsgrunnlag jeg ser på, er det kun NS 8405 som har særskilt regulering av dette.

---

¹¹⁵ Særlig i større prosjekter er bruken av digitale prosjekttrom blitt mer vanlig. Her finner man mye informasjon, men også kommunikasjon kan foregå etter fastlagte rutiner.

Bestemmelsen i NS 8405 lyder: ”Varsel og krav gitt ved e-post regnes bare som skriftlig dersom dette er avtalt”.¹¹⁶ Men også ved landentreprise ser man en utvikling. I NS 8407 er varsler som er gitt ved e-post til avtalt adresse regnet som skriftlige dersom ikke annet er avtalt.¹¹⁷ Man har dermed snudd presumsjonen i forhold til NS 8405.¹¹⁸

NF 07 har ingen regulering angående elektronisk kommunikasjon tilsvarende den man finner i NS 8405 eller NS 8407.¹¹⁹ Kaasen skriver:

”Prinsipielt må også elektronisk post (e-post) og annen oversendelse av elektroniske dokumenter (nettbasert eller på fysisk overlevert medium som CD eller DVD) tilfredsstille kravet, fordi meddelelsen her foreligger i en slik form at det alene beror på mottager om den skal festes til papir.”¹²⁰

Løsningen er altså en annen etter NF 07 enn det som følger av NS 8405. Ettersom kjøpsloven ikke har et skriftlighetskrav, drøftes ikke dette nærmere.

Det neste spørsmålet er hvilke meddelelser som oppfyller kravet til saklig sammenheng. Skriftlighetskravet og kravet til saklig sammenheng glir delvis over i hverandre. Poenget er at ikke enhver meddelelse, selv om den kan karakteriseres som skriftlig, kan regnes som reklamasjon. Hensynet bak reglene tilsier at meddelelsen må fremsettes i en sammenheng som gjør at mottakeren også ut fra sammenhengen kan forstå at dette er en reklamasjon. Formell kommunikasjon, som i utgangspunktet oppfyller skriftlighetskravet mellom

---

¹¹⁶ NS 8405 pkt.8 (2)(2)

¹¹⁷ NS 8407 pkt.5. Bestemmelsen omtaler e-post, mens elektronisk kommunikasjon kan representere andre digitale kommunikasjonsløsninger som nevnt foran.

¹¹⁸ Som sist ble revidert i 2005, altså 2 år før vedtakelsen av NS 8407

¹¹⁹ Men man ser eksempler på at kontraktens administrasjonsbestemmelser (App.D) kan regulere dette.

¹²⁰ Kaasen (2006) s.866

partene, vil i utgangspunktet oppfylle saklighetskravet.¹²¹ Protokoller og møtereferater vil som regel også kunne oppfylle saklighetskravet.

Kravet vil klart være oppfylt når manglene blir notert ned i overtakelsesprotokollen eller leveringsprotokoll ved overtakelse, dette følger forutsetningsvis av kontraktens system med leveringsprotokoller.¹²²

Når det gjelder møtereferat har NS 8405 en delvis regulering. Det som blir skrevet ned i referat fra byggemøte skal anses som skriftlig varsel.¹²³ Byggemøter blir avholdt før levering og vil sjelden ha betydning i reklamasjonsperioden. Man kan imidlertid se for seg andre møter mellom partene etter levering, og det må være grunn til å oppfatte dette som saklig sammenheng. For NS 8405 er Kolrud kritisk, han hevder:

”Så sant det ikke er særlig avtalt at referater fra slike øvrige møter skal ha tilsvarende virkning, må det i utgangspunktet legges til grunn at det som er inntatt i referatene fra disse, ikke ivaretar skriftlighetskravet.”¹²⁴

Etter min vurdering, trekker Kolrud for snevre grenser. Dersom kjøperen i møte tydelig oppfylder innholdskravet til reklamasjon, og møte ikke egentlig handler om noe helt annet, må et skriftlig møtereferat anses som tilstrekkelig.

I NF 07 er spørsmålet ikke regulert i kontrakten. Utgangspunktet må være at reklamasjon kan gis sammen med annen kommunikasjon mellom partene. For eksempel vil et

---

¹²¹ Ved omfattende kommunikasjon der reklamasjonen er ”skjult”, eller der brevet for øvrig omhandler andre forhold, kan problematiseres.

¹²² NS 8405 pkt.32.4, NF 07 art.19.2

¹²³ NS 8405 pkt.8 (2)(1), jfr. pkt.7.1

¹²⁴ Kolrud (2004) s.81 Kolrud sitt tema er skriftlighetskravet, men slik jeg drøfter dette hører det hjemme under saklighetskravet.

møtereferat som er sendt fra leverandøren til selskapet, som utgangspunkt tilfredsstillende kravene til saklig sammenheng. Partene vil ofte ha innrettet seg etter den vanlige oppfatningen i miljøet, som tilsier at meddelelser gitt i møter og siden nedfelt i felles møtereferat, er tilstrekkelig som skriftlig meddelelse.¹²⁵ Dette sammenfaller med mitt syn på NS 8405 ovenfor.

6.2.4 Virkningen av at reklamasjonen ikke oppfyller formkravene

Virkningen av at reklamasjonen ikke oppfyller de generelle formkravene fremgår ikke av bestemmelsene.¹²⁶ Uten konkrete holdepunkter i kontraktene kan det ikke i slike tilfeller fastsettes en regel om at reklamasjonen må anses for å ikke være gitt. Det må en konkret vurdering til. Avviker reklamasjonen i mindre grad fra de generelle kravene, men leverandøren klart burde ha forstått at meddelelsen innebar en reklamasjon på mangel, vil ikke de formelle avvikene gjøre at man kan sette reklamasjonen til side. Lider reklamasjonen derimot av feil som gjør at den med rimelighet ikke blir oppfattet som en reklamasjon av leverandøren, er det nærliggende at det er kunden som må bære følgene av det. Reklamasjonen vil da trolig bli ansett for ikke å være gitt.¹²⁷

6.3 Krav til reklamasjonens innhold

6.3.1 Generelt

Som nevnt foran i pkt. 1.2.3 skilles det mellom nøytral og spesifikk reklamasjon. Begreperne brukes ikke i loven, men de enkelte reklamasjonsbestemmelsene stiller innholdskrav

---

¹²⁵ Kaasen (2006) s.866

¹²⁶ NS 8405 pkt.8, NF 07 art.36.1

¹²⁷ Slik Kaasen (2006) s.869 for NF 07. Kolrud (2004) s.80 reiser spørsmålet for NS 8405, men drøfter det ikke.

som lar seg beskrive ved bruk av disse to begrepene. Som det vil fremgå av drøftelsen nedenfor knyttes mye av reguleringen til den nøytrale reklamasjon.

Innholdskravet drøftes gjerne opp mot to kriterier. For det første vil jeg drøfte hva som kreves av identifikasjon eller beskrivelse av kontraktsavviket/mangelen. For det andre vil jeg se på i hvilken grad kunden må klargjøre at rettslige krav gjøres gjeldende.

6.3.2 Innholdskravene til den nøytrale reklamasjonen

Kjøpsloven stiller krav til innholdet i en reklamasjon. Man skal gi melding ”som angir hva slags mangel det gjelder”.¹²⁸ Ved krav om at mangelen ”angis” er det etter ordlyden ikke nok at man i reklamasjonen klager generelt på tingen, kunden må konkretisere avviket.¹²⁹ Reklamasjonen er altså knyttet til den enkelte mangel. Pretenderer kunden at det foreligger flere mangler ved ytelsen, må han angi hver av disse. Ved seriefeil kan dette være annerledes, se nærmere nedenfor.

Ordlyden taler for at det stilles noe strenge innholdskrav til reklamasjonen. Samtidig må kunden avgi sin reklamasjon ”innen rimelig tid”. Kravene til den tiden kunden får på å reklamere og kravene til innholdet av reklamasjonen må ses i sammenheng.

Det følger av forarbeidene til kjøpsloven at man ikke kan ta ordlyden strengt på ordet. Det heter:

”Det kan ikke alltid kreves en snever og presis angivelse. Det kan tenkes situasjoner hvor det foreligger klare symptomer på mangler uten at det er mulig å si akkurat hva slags

---

¹²⁸ Kjøpsloven § 32 (1)

¹²⁹ Ot.prp. nr. 80 (1986-1987) s.80

mangel det er tale om. I så fall må det være tilstrekkelig å angi hvordan manglene viser seg.”¹³⁰

Der det ikke er praktisk mulig å angi mangelen forutsetter altså forarbeidene at det ikke stilles krav til at man angir konkret hvilken mangel som foreligger. Det er tilstrekkelig at kunden sier noe om symptomene på mangelen.

Av ordlyden i kjøpsloven fremgår det ikke noe tydelig krav om at reklamasjonen må klar-
gjøre at rettslige krav gjøres gjeldende.

I en relativt fersk høyesterettsdom om dette, drøfter Høyesterett både identifikasjonskravet og spørsmålet om rettslig påberopelse. Dommen gjaldt ikke kjøp, men må anses som sentral ved en tolkningen av alle de tre rettsgrunnlag jeg behandler.

”Mitt syn er etter dette at det må kreves at mangelen gjøres gjeldende for at det skal foreligge en reklamasjon. Det kan imidlertid vanskelig angis generelt hva som kreves for at en mangel er gjort gjeldende. Hva som skal til vil variere blant annet etter kontraktsforholdets art og partenes stilling. Men det bør i alminnelighet ikke stilles for strenge krav. I Norsk kjøpsrett 4. utgave (1999) side 563 gir Krüger uttrykk for at det må oppstilles to vilkår for at det skal foreligge en reklamasjon: «Varslet må informere mottakeren om at kjøperen anser leveransen for å være kontraktsstridig – og det må fremgå at kjøperen vil påberope seg dette som grunnlag for rettslige krav». I forarbeidene til forbrukerkjøpsloven fremholdes at «[d]et vesentlige er at selgeren får et varsel om at kjøperen kan komme til å gjøre krav gjeldende som følge av noe han eller hun mener kan være en mangel», se Ot.prp.nr.44 (2001–2002) side 180. Denne forarbeidsuttalelsen samsvarer godt med det grunnleggende lojalitetshensynet som ligger til grunn for reklamasjonsreglene og gir etter mitt syn et dekkende uttrykk for det krav som generelt bør stilles til innholdet i en reklamasjon.”¹³¹

---

¹³⁰ Ot.prp. nr. 80 (1986-1987) s.80

¹³¹ Rt. 2012 s.1779 avs.65 (Den dommen som innledningsvis er brukt som praktisk eksempel)

Det bærende synspunktet er at mangelen må gjøres gjeldende. I dette ligger at man må informere om hva mangelen (kontraktsstridigheten) består i, og at man vil komme til å gjøre krav gjeldende. Høyesterett sier også at man ikke må stille for strenge krav.

I NF 07 heter det for det første at leverandøren bare har ”ansvar for mangel som Selskapet har gitt Leverandøren melding om..”. Videre heter det at ”Meldingen til Leverandøren skal inneholde en spesifisert angivelse av mangelen.”¹³²

Som etter kjøpsloven stilles det et krav til at kunden må angi mangelen, men ordlyden krever også en ”spesifisert angivelse”. Det kan virke som om kravet er noe strengere i NF 07 enn etter kjøpsloven. Kravet til spesifisering må bero på en konkret vurdering. I visse tilfeller kan en angivelse av mangelen være kurant, eksempelvis der man ved overtagelsen av en oljeplattform ser at det er rust på komponenter. Vanskeligere er det imidlertid der man ser at ytelsen ikke fungerer som den skal, men hvor det ikke ligger oppe i dagen hva slags mangel det er snakk om. Her kan lekkasje være et godt eksempel. Det drypper fra taket innvendig, er det lekkasje fra rørsystemene på oljeplattformen, er det vanninntrenging utenfra eller er det kondens som er årsaken? Også her vil beskrivelse og identifikasjon av symptomer være tilstrekkelig.

NF 07 stiller heller ikke særskilte krav til at man varsler at man vil gjøre krav gjeldende. I likhet med kjøpsloven må høyesterettsavgjørelsen legges til grunn, slik at også dette må gjøres for at innholdskravet skal være oppfylt.

Regelen i NS 8405 gir mindre veiledning enn både kjøpsloven og NF 07. De samme prinsippene må imidlertid åpenbart legges til grunn også her, og igjen må høyesterettsdommen fra 2012 være sentral.

---

¹³² NF 07 art.25.1 (3)

En felles problemstilling er i hvilken grad innholdskravet oppfylles når det blir en stor mengde mangler, som er mer eller mindre beslektet.

Vurderingen vil avhenge av hvor kompleks mangelsituasjonen er, og omstendighetene forøvrig. Balderdommen¹³³ gir et eksempel på en svært kompleks mangelsituasjon.¹³⁴

Retten uttaler:

”I den spesielle situasjonen som forelå, kan det ikke legges avgjørende vekt på hvorvidt enhver enkeltmangel ble meddelt Smedvig på en slik måte at de kunne vurdere mangelen og eventuelle utbedringstiltak før utbedringsarbeidene ble iverksatt. En slik fremgangsmåte ville etter rettens oppfatning nærmest ha gjort det umulig for Esso å opprettholde en forsvarlig fremdrift av prosjektet.”

Det hadde mellom partene vært utvekslet korrespondanse i stort omfang, og kontraktsforholdet hadde hatt en dynamisk og kompleks utvikling. Retten kom til at innholdskravene til reklamasjonen måtte avpasses etter forholdets egenart.¹³⁵

Det er den samme konkrete vurderingen som ligger til grunn for kjøpsloven, NS 8405 og NF 07, selv om dette ikke fremkommer ved å se isolert på kontraktene og loven.

Selv om reklamasjonen er tilknyttet den enkelte mangel kan man ikke kreve at kunden ved seriefeil presiserer hver av disse manglene. Gjelder kundens reklamasjon en mangelfull

---

¹³³ Stavanger tingrett 30.juli 2003 i sak 98-00401A (TSTVG-1998-401)

¹³⁴ Balderdommen er en tingrettsdom, dommens rettskildemessige vekt er derfor begrenset. Det er imidlertid her snakk om en omfattende og grundig dom. Videre viser Kaasen i sin kommentarutgave til NF 05 (på s.641, fotnote 105) til denne dommen, som eksempel på tilfeller der ”Enkelthetene må tilpasses omstendighetene”. Dommen har således støtte i juridisk teori.

¹³⁵ Kaasen (2006) s.641

innmontert ventil, og det viser seg at disse er en del av et bestemt fabrikat av slike, som alle viser seg å ha en svakhet, må reklamasjonen også gjelde alle forhold av samme karakter.¹³⁶

Virkningen av at reklamasjonen ikke oppfyller kravet til innhold er at man anser forholdet for ikke å være reklamert. Dette fremgår direkte av bestemmelsen i kjøpsloven¹³⁷, men må også være løsningen hva gjelder NF 07 og NS 8405. Kunden kan imidlertid fremsette en ny effektiv reklamasjon, under forutsetning av at reklamasjonsfristen ikke er utløpt.

6.3.3 Må kunden si noe om konsekvensene, og hvor presis må han da eventuelt være? (Spesifikk reklamasjon)

I kjøpsloven er det ikke et generelt krav om spesifikk reklamasjon. Vil man imidlertid kreve avhjelp eller heving, følger det av loven at man må si fra om dette. Hvis ikke kunden gir melding til selgeren om at han krever disse sanksjonsformene, sammen med reklamasjonen, taper han muligheten til å påberope seg disse.¹³⁸ Begge sanksjonene har den konsekvens at leverandøren må gjøre faktiske tiltak, derfor er det viktig at dette meddeles fra kunden særskilt. Ved de øvrige sanksjonene er det mer tale om økonomisk etteroppgjør, og behovet for rask avklaring er ikke tilstede på samme måte.

I NF 07 og NS 8405 stilles det ikke krav til at kunden i reklamasjonen må ta stilling til hvilke sanksjoner han vil gjøre gjeldende. I NS 8405 ligger det imidlertid implisitt at hvis kunden skal kreve utbedring er han nødt til å melde fra om dette, og fastsette en rimelig frist.¹³⁹ I NF 07 følger utbedringsplikten direkte av kontrakten når det først er reklamert.¹⁴⁰ Når det gjelder andre sanksjoner oppstiller ikke kontrakten særskilte regler. Særregelen om

---

¹³⁶ Kolrud (2004) s.459, Kaasen (2006) s.641

¹³⁷ Kjøpsloven § 32

¹³⁸ Kjøpsloven § 35, Kjøpsloven § 39 (2)

¹³⁹ NS 8405 pkt.36.2(4)

¹⁴⁰ NF 07 art.25.2(1)

heving som man finner i kjøpsloven finnes ikke i NF 07 eller NS 8405. Skal det imidlertid heves vil alminnelige lojalitetsbetraktninger føre til at denne sanksjonen gjøres gjeldende, så snart det er klart at hevingsvilkårene er oppfylt og kunden har fått tid til å vurdere om han vil benytte seg av denne alvorlige sanksjonen.

6.4 Når er reklamasjonen effektiv?

NS 8405, NF 07 og kjøpsloven har ingen regulering av spørsmålet om reklamasjonens effektivitet. Som nevnt innledningsvis er reklamasjonen et rettbevarende utsagn. I forhold til spørsmålet om når disse blir effektive, er det vanlig å basere seg på reglene om påbud. For påbud gjelder at de får virkning når de har kommet frem til mottakeren.¹⁴¹ Jeg drøfter ikke innholdet i dette kravet nærmere.

Det neste spørsmålet er hvem reklamasjonen skal være kommet frem til. Dette er et identifikasjonsspørsmål, men hensynene her er til dels forskjellig fra det jeg drøftet foran i pkt.3.4. Nå handler det om dispositive utsagn, og om nødvendige oppfølgende tiltak av mer kommersiell karakter. Identifikasjonsspørsmålet vil derfor ligge nærmere mer alminnelige representasjons- eller fullmaktsforhold.

Der leverandøren eller kunden er en fysisk person, vil reklamasjonen måtte mottas av vedkommende fysiske person eller en som representerer denne. I de fleste tilfeller, spesielt etter NF 07 og NS 8405, er kunden juridisk person, da må man se nærmere på representasjonsreglene.

Både i NF 07 og NS 8405 er det fastsatt et system for hvem som skal representere parten. Systemet bygger på partsrepresentanter, og er gitt for å oppnå en best mulig rasjonell

---

¹⁴¹ Avtl. § 7

utførelse av oppdraget. Ved bruk av partsrepresentanter forutsettes at begge parter har kommunikasjonspunkter som er tilgjengelige og at de har de nødvendige fullmakter.¹⁴²

Det heter i NF 07 art.36:

”Alle varsler, krav og andre meldinger som skal gis etter bestemmelser i Kontrakten, skal gis skriftlig til vedkommende parts representant etter art. 3 til adresse som er oppgitt i Vedlegg D, eller som endret skriftlig varsel.”¹⁴³

Det heter i NS 8405 pkt.8:

”Alle varsler og krav som skal meddeles etter bestemmelsene i kontrakten, skal fremsettes skriftlig til partenes representanter, jf. punkt 6, eller til avtalte adresser.”¹⁴⁴

Reklamasjon er et ”varsel eller krav”.¹⁴⁵ Mottakeren av reklamasjonen må derfor etter begge kontraktene være partsrepresentant. Det stilles ingen krav til vedkommendes stilling i organisasjonen, så lenge man er gitt slik fullmakt som art.3 i NF 07 og pkt.6 i NS 8405 foreskriver:

”Før Arbeidet begynner skal hver av partene oppnevne en representant med fullmakt til å opptre på vegne av parten i alle saker som angår Kontrakten, samt utpeke dennes stedsfortreder. Hver av partene kan, med den begrensning som følger av art. 3.4 første avsnitt, med 14 Dagers varsel oppnevne en ny representant eller stedsfortreder.”¹⁴⁶

---

¹⁴² NS 8405 *Kommentarutgave* (2004) s.67

¹⁴³ NF 07 art.36.1

¹⁴⁴ NS 8405 pkt.8 (1)

¹⁴⁵ NF art.25.1 (2), NS 8405 pkt.36.6 og pkt.36.7

¹⁴⁶ NF 07 art.3.1

”Hver av partene skal utpeke en person som representerer dem i spørsmål angående kontrakten (representant). Er ikke annet skriftlig meddelt den andre parten, har representanten fullmakt til å fatte alle beslutninger i anledning byggesaken. Representanten skal under enhver omstendighet ha fullmakt til å fatte de beslutninger som er nødvendig for at byggesaken skal kunne gjennomføres uten unødvendig opphold. Representanten kan ved skriftlig varsel til den andre parten gi andre fullmakt til å opptre på sine vegne.”¹⁴⁷

I praksis vil partsrepresentanten likevel ofte ha en fremtredende stilling, ettersom han skal ha kompetanse til å opptre på vegne av parten i alle saker som angår kontrakten.¹⁴⁸

For kjøpsloven, som ikke har regler om dette, må vanlige fullmakts- og representasjonsregler gjelde.

En reklamasjon som ikke er kommet frem til leverandørens representant må som hovedregel anses for å være uten virkning.

Et neste spørsmål er hvem som skal avgi reklamasjonen.

NF 07 art.36.1 og NS 8405 pkt.8 sier ikke noe om hvem som skal avgi reklamasjonen. NF 07 art.3 og NS 8405 pkt. 6 gir en viss veiledning. Bestemmelsene viser til at partens representant har fullmakt til å opptre på vegne av parten i alle saker som angår kontrakten. I tillegg kan særskilte arbeidsoppgaver overlates til personer som er utpekt av en representant eller dennes stedfortreder, under forutsetning av at den annen part blir gjort oppmerksom på hva slags fullmakt som er gitt vedkommende. Hovedregelen må da klart være at partsrepresentanten (som definert foran) skal avgi reklamasjon. Men hensynene bak reglene tilsier at man ikke nødvendigvis bør stille så strenge krav her. Det viktigste med reglene i denne

---

¹⁴⁷ NS 8405 pkt.6

¹⁴⁸ NF 07 art.3.1 (1)

sammenheng er at leverandøren får et skikkelig varsel, hvem som har avgitt det må ha mindre betydning.¹⁴⁹

I kjøpsloven finnes det ingen særskilt regulering, men prinsippene fra drøftelsen av NS 8405 og NF 07 må gjelde også her.

7 Noen fellesspørsmål

7.1 Generelt

Frem til nå har jeg drøftet de grunnleggende reglene knyttet til kundens reklamasjon, men når reklamasjonen er avgitt vil det regelmessig oppstå en del typiske spørsmål som jeg skal se på i det følgende. Dette er spørsmålet om kunden må følge opp reklamasjonen for å bevare sine rettigheter, og spørsmålet om betydningen av leverandørens opptreden der han har mottatt en for sent fremsatt reklamasjon.

7.2 Må kunden følge opp reklamasjonen for å bevare sine rettigheter?

7.2.1 Generelt

Verken kjøpsloven, NS 8405 eller NF 07 har bestemmelser som stiller krav til kundens oppfølging når han først har reklamert. Det er imidlertid mye som taler for at man i visse tilfeller har behov for å supplere med regler om dette. Har eksempelvis kunden reklamert i tide, men leverandøren bestridt denne reklamasjonen, ville det vært lite hensiktsmessig hvis

---

¹⁴⁹ Slik også Kaasen (2006) s.868-869

det ikke ble satt krav til at kunden fulgte opp reklamasjonen. Tilsvarende kanskje dersom tiden går og intet skjer. Leverandøren ville kunne gå ut fra at kunden ikke lenger har til hensikt å gjøre sanksjoner gjeldende.

7.2.2 Nærmere om kundens oppfølging – passivitet.

Spørsmålet om oppfølgende aktivitet var på kjøpsrettsområde oppe for Høyesterett i 1992.¹⁵⁰ Saken gjaldt krav om erstatning ved kjøp av en brukt hjullaster. Kunden hadde i utgangspunktet reklamert 25.november 1986, og banken (selgeren) hadde avvist kravet 1.desember 1986. Kunden foretok seg ikke noe mer før han fulgte opp reklamasjonen ett år senere, 15. november 1987. I dommen heter det:

”Det var naturlig for banken å regne med at dersom han fryktet tap på grunn av den manglende sidetipp, ville det bli fulgt opp. Etter min mening måtte banken slik de konkrete omstendigheter her var, etter en tid kunne gå ut fra at innsigelsen om manglende sidetipp ikke ville bli gjort gjeldende. Omstendighetene tilsa at Kleiven opptrådte aktivt ved å følge opp reklamasjonen innen rimelig tid. Når han ikke gjorde det innen ett år, kan denne reklamasjonen etter min mening ikke påberopes.”

Saken er underlagt den gamle kjøpsloven av 1907, ikke dagens kjøpslov, men det sies uttrykkelig i dommen at dette neppe har betydning. Etter denne dommen må det altså stilles visse krav til at kunden må følge opp reklamasjonen, innen rimelig tid. Viktige premisser var at leverandøren hadde avvist kravet, og at kunden deretter forholdt seg passiv ett helt år. Hvor langt aktivitetsplikten går der leverandøren ikke protesterer er mer usikkert, men dommen viser tydelig at passivitetsbetraktninger kan få avgjørende betydning.

---

¹⁵⁰ Rt.1992 s.166

Det må trolig også stilles krav til oppfølging etter NS 8405 og NF 07. De samme hensyn som de jeg drøftet ovenfor, gjør seg også gjeldende her. Kunden må følge opp sin reklamasjon før det har gått for lang tid.

7.3 Betydningen av leverandørens opptreden ved reklamasjon mottatt for sent

7.3.1 Generelt

Det første spørsmålet er om leverandøren må gjøre kunden oppmerksom på at han har reklamert for sent (kontrareklamasjon). Det andre spørsmålet er om en leverandøren som uten forbehold inngår i diskusjoner om det materielle kravet, eller ved annen handling, kan miste retten til å påberope seg for sen reklamasjon. Man kan også tenke seg andre innvendinger mot reklamasjonen, som mangler ved form og innhold. Dette kan ses slik at en effektiv reklamasjon ikke er fremsatt, og jeg drøfter det derfor i det følgende under denne synsvinkelen.

7.3.2 Kontrareklamasjon

Det kan være gode grunner til å pålegge leverandøren plikt til kontrareklamasjon. Hvis leverandøren ikke kontrareklamerer, vil kunden lett kunne legge til grunn at tidspunktet for reklamasjonen ikke vil bli bestridt. Av de tre rettsgrunnlagene jeg her behandler er det kun NS 8405 som har regulert dette spørsmålet. Dette er den første kontrakten i NS-familien som har tatt inn slik regulering.

Bestemmelsen i NS 8405 lyder:

”Hvis en part ønsker å gjøre gjeldende at den andre parten har varslet eller svart for sent, må han gjøre det skriftlig uten utgrunnet opphold etter å ha mottatt varsel eller svar. Gjør han ikke det, skal varslet eller svaret anses som gitt i tide.”¹⁵¹

Bestemmelsen er av generell karakter, gjelder begge partene, og dekker flere typer varsler og svar i henhold til kontrakten. Reklamasjon regnes for å være et slikt varsel, og leverandøren må ”uten ugrunnet opphold” gjøre gjeldende at denne er fremsatt for sent. Kriteriet ”uten ugrunnet opphold” er også brukt som utgangspunkt for å fastsette den relative reklamasjonsfristen i NS 8405.¹⁵² Det vil langt på vei være de samme vurderingstemaene som går igjen her. Kolrud mener at fristen for kontrareklamasjon må følge fristen for det materielle spørsmålet. Han skriver:

”Selv om selve fristspørsmålet i utgangspunktet har vært enkelt å ta standpunkt til, bør nok vurderingen av ”uten ugrunnet opphold” her være den samme som for det ”tilhørende” materielle spørsmålet, selv om dette siste kan være mer komplisert og derved begrunne noe lengre behandlingstid.”¹⁵³

Synspunktet har blitt kritisert,¹⁵⁴ og etter mitt syn taler gode grunner for at Kolrud legger en for stor romslighet til grunn. Det å ta stilling til det materielle spørsmål, særlig hvis man skal til bunns i det, vil ta vesentlig lenger tid enn hva som er nødvendig for å ta stilling til reklamasjonstidspunktet. Leverandøren har ikke behov for fullt ut å ta stilling til det materielle kravet for å påberope seg for sen reklamasjon.

---

¹⁵¹ NS 8405 pkt.8 (3)

¹⁵² NS 8405 pkt.36.7 (1), se fremstillings pkt.4.3 om dette.

¹⁵³ Kolrud (2004) s.82

¹⁵⁴ *NS 8405 med kommentarer* (2006) s.93

Kjøpsloven og NF 07 har ingen regulering av spørsmålet. Et krav om kontrareklamasjon må følge av ulovfestede passivitetsregler. Monsen skriver:

”...Spørsmålet er om debtors taushet omkring reklamasjonsspørsmålet unntaksvis kan medføre tap av retten til å gjøre gjeldende for sen reklamasjon. I utgangspunktet kan dette formuleres som et spørsmål om debitor kan tape reklamasjonsinnsigelsen etter ulovfestede *passivitetsprinsipper*.”¹⁵⁵

Krüger behandler også spørsmålet:

”Kjøpsloven har ikke regler om dette og reglene egner seg ikke uten videre til analogisering. Etter min mening må man her falle tilbake på vanlige regler om kontraktsrettslig disposivitet: Dersom den passive part bør forstå at hans taushet blir oppfattet som en frafallelse av en innsigelse, og enkelt kan avverge dette ved å si fra, bør virkningen av taushet bli at innsigelsen er forspilt. Dette kan være særlig aktuelt i næringsforhold.”¹⁵⁶

Som det fremgår er både Krüger og Monsen av den oppfatning at alminnelige passivitetsbetraktninger må komme inn. Krüger fremhever særskilt betydningen av at den passive part bør forstå at hans taushet blir oppfattet som en frafallelse. Det er dette Krüger mener utløser krav om kontrareklamasjon. Dette momentet minner om Høyesteretts uttalelse i dommen fra 1992, der banken (leverandøren) etter de konkrete omstendighetene kunne gå ut fra at innsigelsen om manglende sidetipp ikke ville bli gjort gjeldende.¹⁵⁷

Det ser ut til at den rene passivitet ikke er nok, men at det er den annen parts berettigede forventning som er avgjørende. Og det er denne berettigede forventning kontrareklamasjonen må forventes å korrigere.¹⁵⁸

---

¹⁵⁵ Monsen (2010) s. 197

¹⁵⁶ Krüger (1989) s. 581

¹⁵⁷ Rt.1992 s.166. Se fremstillingens pkt.7.2.2

¹⁵⁸ Det vil gå for langt å drøfte passivitetsvirkninger generelt i denne fremstillingen.

7.3.3 Betydningen av leverandørens opptreden

Spørsmålet er om leverandøren kan risikere å tape sin innsigelse om for sent fremsatt reklamasjon, ved å innlate seg på diskusjoner med kunden om realiteten i kravet eller mer praktiske diskusjoner om hva som kan gjøres uten at misligholdsspørsmålet egentlig berøres. Problemstillingen har flere likhetstrekk med spørsmålet drøftet i pkt. over, men situasjonen er her en litt annen. Leverandøren vil ikke ha forholdt seg passiv, han har tvert i mot inngått på diskusjoner om den påståtte mangel. Når det gjelder NS 8405 vil dette i praksis ha noe mindre betydning, fordi den positive regelen i kontrakten vil medføre at leverandøren mister sin innsigelse når han ikke har meldt fra "uten ugrunnet opphold".¹⁵⁹ Om han, i alle fall tidlig i fasen, innlater seg på realitetsdrøftelser eller ikke vil derfor regelmessig ikke være avgjørende.

Det kan være mange grunner til at en leverandør begir seg ut på diskusjoner angående det materielle kravet i en reklamasjon. Leverandøren kan være opptatt av å kommentere det materielle kravet som er fremsatt før han trekker frem feil ved selve reklamasjonsprosessen. Han motsetter seg for eksempel at det foreligger mangler ved ytelsen, eller han kan være uenig i at denne mangelen er noe han må svare for. Hagstrøm hevder at en regel der realitetsdrøftelser kan føre til preklusjon "... lett kan virke som en felle for debitor siden han gjerne vil finne det naturlig først å imøtegå at det foreligger mislighold".¹⁶⁰ Dette må gjelde for alle leverandører, men i NS 8405 og NF 07 er preklusive frister brukt i vesentlig større utstrekning, noe som gir påberopelsen av dem større legitimitet.

---

¹⁵⁹ NS 8405 pkt.8 (3), se om dette i pkt.7.3.2

¹⁶⁰ Hagstrøm (2011) s.358

Hagstrøm fremholder at hvis slike realitetsdiskusjoner skal medføre preklusjon, vil det innebære at man anser de deklarasjoniske fristreglene i kjøpsloven, og de kontraktsfestete reglene i NS 8405 og NF 07, for å være fraveket ved leverandørens handlinger.¹

De rettsgrunnlag jeg behandler her har ingen regulering av denne problemstillingen. Det har vært en utvikling i rettspraksis som innebærer at kunden risikerer å tape innsigelsen dersom han innlater seg på realitetsdiskusjoner. Den grunnleggende dommen fra 1920 stammer fra kjøpsretten.

Det heter i dommen:

” ... og ”Viking” skulde efter min opfatning da først og fremst i sin besvarelse til disse gjort gjældende den formelle indsigelse om betimelig undersøkelse av varen i Kjøbenhavn og efterfølgende reklamation paa grundlag derav. Naar ”Viking” intet nævnte herom, men derimot indlot sig paa imøtegaaelse av selve gehalten av de fremførte anker mot varen, har ”Viking” under de foreliggende omstændigheter efter min forstaaelse av forholdet avskaaet sig adgang til senere saaledes som gjort først under procedyren ved handelsretten, at gjøre gjældende, at reklamationen var for sent fremkommet.”¹⁶¹

En premiss er at Viking ikke nevnte den formelle innsigelse før de innga seg på realitetsdiskusjon. Dette må bety at en leverandør som tar forbehold, i utgangspunktet, må kunne diskutere uten risiko for å miste innsigelsen. Dommen fra 1920 er fulgt opp av senere rettspraksis.¹⁶² En sentral dom er den såkalte ”Mesterhusdommen” fra 1984.¹⁶³ Her var situasjonen at leverandøren innledningsvis påpekte at garantitiden var utløpt. Forhandlingene

---

¹⁶¹ Rt.1920 s.831

¹⁶² En dom som ofte nevnes er Rt.1960 s.143. Her fastslår Høyesterett klart at man normalt ikke mister innsigelsen ved realitetsdrøftelser. Denne gjaldt den absolutte fristen, og det har vært diskutert om man skal behandle de to fristene forskjellig. Denne gjaldt kjøpsloven av 1907 § 54, og må under enhver omstendighet være fraveket gjennom ”Mesterhusdommen”.

¹⁶³ Rt. 1984 s. 962

mellom partene pågikk deretter i nærmere to år uten at de kom til enighet. Høyesterett konkluderte:

”Situasjonen er således at Gabrielsen helt fra første skriftlige henvendelse 30.mars 1977 har gjort det helt klart at han mente at utgiftene ved utbedring skulle dekkes av Mesterhus. Bortsett fra det ene punkt om taktekking har Mesterhus på sin side gjennom de nærmere to år forhandlingene pågikk, ikke på noe tidspunkt tatt avstand fra dette. Mesterhus har tvert imot gitt uttrykk for vilje til å undersøke hva som er i veien og til å foreta utbedringer uten at det ble antydning noe om at utgiftene ville bli belastet Gabrielsen. Mesterhus har således hele tiden opptrådt på en måte som måtte gi Gabrielsen inntrykk av at taklekkasjen ville bli avhjulpet uten omkostninger for ham i den utstrekning den hadde sammenheng med mangelfull konstruksjon eller utførelse.”

Her er det viktig å legge merke til at det som feller Mesterhus er at de har: ”hele tiden opptrådt på en måte som måtte gi Gabrielsen inntrykk av at taklekkasjen ville bli avhjulpet...” Igjen ser man at det er den beskyttelsesverdige forventning hos kunden Høyesterett vektlegger.¹⁶⁴ I Mesterhusdommen hadde leverandøren innledningsvis tatt et forbehold, men Høyesterett kom likevel til at innsigelsen var gått tapt. Forklaringen må ligge i at det gikk svært lange tid mens partene forhandlet. Her kan trolig selv en leverandør som har kontrareklamert etter NS 8405 pkt. 8.5 risikere å miste sin rettigheter.

Høyesterett har imidlertid ikke formulert noe klart generelt rettslig synspunkt. I teorien har det vært uenighet om hvilket rettslig grunnlag som skal legges til grunn. Hagstrøm viser til en ”lære om realitetsdrøftelser” i sin Obligasjonsrett.¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ Jfr. Rt.1992 s.106, samt denne fremstillingens pkt.7.3.2

¹⁶⁵ Hagstrøm (2011) s.357 flg.

Monsen på sin side argumenterer for at:

”... eventuelle realitetsdrøftelser mellom partene enten forstås som dispositivt frafall av debitors reklamasjonsinnsigelse, eller inngå i en vurdering av om innsigelsen har gått tapt etter ulovfestede passivitetsprinsipper.”¹⁶⁶

Kolrud kommenterer rettspraksis og er romsligere med leverandøren:

”Selv om det i rettspraksis er satt opp visse grenser for anvendelsen av prinsippet, er det god grunn til å argumentere for at den tradisjonelle oppfatningen går for langt. På tross av relativt kategoriske uttalelser i Høyesteretts avgjørelser, må rettspraksis kunne forstås slik at realitetsdrøftelser ikke uten videre fører til tap av innsigelsen. Det avgjørende må være hvorvidt selgeren lar det gå tid *etter at* realitetsdrøftelsen har gitt ham grunnlag for en endelig vurdering av kjøperens krav.”¹⁶⁷

Det må kunne fastslås at realitetsdrøftelse ikke uten videre fører til tap av innsigelsen. Det avgjørende argument hos Høyesterett synes imidlertid å være om leverandøren ved sine realitetsdrøftelser gir kunden en berettiget grunn til å forvente at reklamasjonsinnsigelsen ikke gjøres gjeldende.

De samme momentene som er drøftet for realitetsdiskusjoner må legges til grunn dersom leverandøren i handling, utreder eller utfører arbeider, uten å ta forbehold. Etter mitt syn skal det mindre til før innsigelsen bortfaller ved slike tiltak, da disse typisk gir kunden forventning om at leverandøren skal bringe forholdene i orden.

---

¹⁶⁶ Monsen (2010) s.198

¹⁶⁷ Kolrud (1997) s.594-505

8 Unntak fra reklamasjonsreglene

8.1 Generelt

Spørsmålet er om det finnes unntak fra reklamasjonsreglene, slik at der kunden ikke har fremsatt en effektiv reklamasjon, vil han fortsatt ha mangelssanksjonene i behold.

Reklamasjonsreglene er satt for å verne om den lojale leverandør. Det hadde derfor vært en uheldig løsning om en leverandør som opptrådte i strid med redelighet og god tro, eller som utviste grov uaktsomhet, skulle nyte godt av de reglene som er satt for å verne om den lojale part. Videre er det et alminnelig prinsipp i norske kontraktsrett, at det ikke kan avtales begrensninger av ansvar for egne handlinger som må anses grovt uaktsomme eller forsettlig. Loven og kontraktene stiller opp visse unntaksregler.

8.2 Kjøpsloven og NS 8405

I kjøpsloven heter det:

”Uansett §§ 31 og 32 kan kjøperen gjøre mangelen gjeldende dersom selgeren har opptrådt grovt aktløst eller for øvrig i strid med redelighet og god tro.”¹⁶⁸

I NS 8405 heter det:

”Uansett reklamasjonsbestemmelsene i 36.6 og 36.7 kan byggherren gjøre gjeldende mangel som har sin årsak i forsett eller grov uaktsomhet hos entreprenøren.”¹⁶⁹

---

¹⁶⁸ Kjøpsloven § 33

¹⁶⁹ NS 8405 pkt.36.8

Krüger fremholder at formuleringen ”grovt aktløst eller for øvrig i strid med redelighet og god tro” i kjøpsloven ”neppe kan forstås slik at den går lenger enn til grov uaktsomhet”.¹⁷⁰ Tar man Krüger på ordet, vil dermed både kjøpsloven og NS 8405 sette en nedre grense ved grov uaktsomhet. NS 8405 nevner også tilfeller som har sin årsak i forsett. Der leverandøren har opptrådt forsettlig, har han også opptrådt i strid med redelighet og god tro. Vurderingen blir dermed den samme for de to rettsgrunnlagene, og disse behandles i fellesskap.

Forsettbegrepet stammer fra strafferetten. I kontraktsretten idømmes ansvar etter en helhetsvurdering av kontraktsforholdet og de faktiske omstendighetene, og det lar seg derfor ikke gjøre uten videre å overføre strafferettens presise gjerningsbeskrivelser til kontraktsretten. Det er uenighet om forsettet må omfatte følgene, eller om det er nok at leverandøren er bevisst at det foreligger overtredelse av kontraktens normer. Dette er imidlertid ikke relevant for denne fremstillingen, da de to bestemmelsene også gjør unntak for de tilfeller der leverandøren har opptrådt grovt uaktsomt, og det er denne nedre grensen som er viktig her.

Ved grov uaktsomhet kreves at det foreligger et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. I en høyesterettsdom fra 1995¹⁷¹ heter det generelt om ”grov uaktsomhet”, slik dette begrepet brukes i den alminnelige erstatningsrett;

”Begrepet omfatter både bevisst og ubevisst uaktsomhet. I begge fall må grensen fastlegges ved en vurdering, og det er tale om et mer markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte enn det man krever ved alminnelig uaktsomhet. I en annen sammenheng er dette kravet uttrykt slik i Rt. 1989 side 1319: ”Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdigg, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet.””

---

¹⁷⁰ Krüger (1999) i fotnote 57 s.579

¹⁷¹ Rt.1995 s.485

Det samme må legges til grunn når det gjelder grov uaktsomhet som unntaksregel for reklamasjonsbestemmelsene.

Vurderingen av hva som er sterkt klanderverdig må ta utgangspunkt i hvordan leverandøren konkret burde ha handlet som en profesjonell leverandør, da forpliktelsen springer ut av et kontraktsforhold i næringsvirksomhet.¹⁷² Det finnes en del generelle retningslinjer for vurderingen.

Hagstrøm oppstiller fire momenter. For det første forutsetter ikke grov uaktsomhet bevissthet om skaderisikoen. For det andre vil det ofte være grov uaktsomhet der det foreligger mer betydningsfull faglig svikt, pga. det profesjonelle ansvaret som ligger til grunn. For det tredje vil det kunne være snakk om grov uaktsomhet der leverandøren har overtrådt sentrale sikkerhetsregler og rutiner. For det fjerde fremhever Hagstrøm at svikt i kontraktsmessig oppfyllelse kan være en bevismessig indikasjon på at det foreligger grov uaktsomhet.¹⁷³

Både for NS 8405 og for kjøpsloven må spørsmålet om hvem sin grove uaktsomhet som er relevant drøftes. Her er det forskjell på de to rettsgrunnlagene. Formuleringen ”hos leverandøren” i NS 8405 omfatter alt personale hos leverandøren, dvs. leverandøren personlig, selskapsorganer, administrativ ledelse og den enkelte arbeidstaker.¹⁷⁴ I tillegg er underleverandørene og deres ansatte inkludert.¹⁷⁵ Regelen i kjøpsloven gjelder: ”...dersom selgeren har opptrådt grovt aktløst eller for øvrig i strid med redelighet og god tro.”¹⁷⁶ ”Selgeren” er et annet uttrykk enn ”hos leverandøren”, og omfatter en vesentlig snevrere krets.

---

¹⁷² Hagstrøm (2011) s.483. Er det snakk om et alminnelig kjøp mellom to privatpersoner etter kjøpsloven, blir utgangspunktet et annet.

¹⁷³ Hagstrøm (2011) s.485

¹⁷⁴ NS 8405 pkt.36.8

¹⁷⁵ Kolrud (2004) s.457

¹⁷⁶ Kjøpsloven § 33

Fortolkningen må bygge på bakgrunnsrettens alminnelige regel om tilsidesettelse av ansvarsbegrensninger og lignende. Identifikasjonen begrenser seg til selgerens selv hvis han er en fysisk person, og der han er en juridisk person, styret og den øverste ledelse. Hvor langt nedover man ellers går i organisasjonen er omdiskutert. Dette går jeg ikke videre inn på her.

8.3 NF 07

NF 07 har ingen egen bestemmelse om unntak fra reklamasjonsreglene ved grov uaktsomhet eller forsett, slik kjøpsloven og NS 8405 har. Tvert om har NF 07 i sin ansvarsregulering tatt det motsatte utgangspunkt.¹⁷⁷ Dette er imidlertid ikke gjennomført ved alle ansvarsregler, og en analogi til reklamasjonstilfellene er ikke naturlig. Man må derfor falle tilbake på bakgrunnsrettens regler, hvor kjøpsloven må kunne anses for å være representativ for reklamasjonstilfellene (se drøftelsen over). I teorien gjøres det et skille mellom den absolutte og den relative reklamasjonsfristen. Kaasen fremhever at det kun er den absolutte fristen som kan settes til side.¹⁷⁸

8.4 Oppsummerende

Lojalitetskravet i norsk rett ligger til grunn for en eventuell tilsidesettelse av ellers strenge reklamasjonsregler. I de ulike kontraktene, og loven, får dette noe forskjellige utslag.

I kjøpsloven og NS 8405 er vurderingstemaet likt, da det i begge tilfeller kreves at det foreligger grov uaktsomhet eller forsett, selv om ordlyden i de to bestemmelsene skiller seg fra

---

¹⁷⁷ Eksempelvis NF 07 art.32.1, der det er en ansvarsbegrensning som gjelder "...uten hensyn til ansvarsbetingende forhold i noen form fra noen av gruppene..."

¹⁷⁸ Kaasen (2006) s.568

hverandre. Forskjellen her ligger først og fremst i kretsen av personer, hvis grov uaktsomhet eller forsett er relevant. Kretsen i NS 8405 er vesentlig videre enn i kjøpsloven. I NF 07 foreligger det ingen regulering, slik at man står tilbake med en vurdering basert på bakgrunnsretten og de hensyn som begrunner reklamasjonsreglene. Kjøpsloven § 33 kan i stor grad sies å være uttrykk for bakgrunnsretten. Det må imidlertid settes visse grenser for hva man supplerer kontrakten med når bestemmelsen ikke er inntatt i denne. Det vil derfor være en snevrere tilgang til å påberope seg unntak for reklamasjonsbestemmelsene etter NF 07, enn etter NS 8405 og kjøpsloven.

9 Avslutning

Jeg beskrev i pkt.2 de hensyn som gjør seg gjeldende for reklamasjonsinstituttet. Der fastslo jeg også viktigheten av en balansering, slik at den i utgangspunktet uskyldige kunde ikke skal lide urimelig. Etter gjennomgangen av reglene mener jeg å kunne konkludere med at disse fremstår som balanserte. Kunden har riktignok en klar risiko for å miste sine mangelsinnsigelser, men kan slik reglene er utformet, ved å organisere sin virksomhet og følge opp mangelsutfordringer, i hovedsak godt ivareta sine rettigheter. Der han kanskje stiller svakest er aktsomhetskravet knyttet til starten av den relative reklamasjonsfristen. Videre kan det virke som en felle at innholdskravet ikke bare omhandler beskrivelse av selve mangelen, men at man også må gjøre gjeldende at det er et mislighold leverandøren er ansvarlig for. Mange kunder har grepet feil når det gjelder denne andre delen av innholdskravet.

Jeg tok også utgangspunkt i, etter min mening, tre representative rettsgrunnlag. Som fremstillingen har vist er det konseptuelt og innholdsmessig store likheter mellom disse. Den største konkrete forskjellen er vel den absolutte reklamasjonsfristens lengde, som varierer fra 2-5 år (uten tilleggsfrister).

10 Litteraturliste

Hagstrøm, Viggo i samarbeid med Magnus Aarbakke *Obligasjonsrett*. 3.utg. Oslo, 2011

Hagstrøm, Viggo *Kjøpsrett*. Oslo 2005

Selvig, Erling *Kjøpsrett til studiebruk*. 4. utg. Oslo, 2010

NS 8405 med kommentarer. Karl Marthinussen... (et al.). 2.utg. Oslo, 2006

Kaasen, Knut *Petroleumskontrakter med kommentarer til NF 05 og NTK 05*. Oslo, 2006

Krüger, Kai *Norsk Kontraksrett*. Oslo, 1989

Krüger, Kai *Norsk kjøpsrett*. Oslo, 4. utg. 1999

Hov, Jo *Avtalebrudd og partsskifte. Kontraksrett 2*. 3. utg. Oslo, 2002

Eckhoff, Torstein *Rettskildelære*. 5.utg ved Jan Helgesen. Oslo, 2001

Hov, Jo og Alf Petter Høgberg *Alminnelig avtalerett*. Oslo, 2009.

NS 8405 Kommentarutgave. Helge Jacob Kolrud ... (et al.). Oslo, 2004.

Kolrud, Helge Jacob *Reklamasjon og realitetsdrøftelser i: Ånd og rett*. Festskrift til Birger Stuevold Lassen på 70-årsdagen 19.august 1997. Oslo, 1997 s.585-595

Monsen, Erik *Om reklamasjonsregler, passivitetsprinsipper og realitetsdrøftelser i: Jussens Venner* Nr.3 2010, s. 147-203

11 Domsregister

11.1 Publiserte dommer

11.1.1 Høyesterettsdommer

Rt. 2012 s.1779 "Victocor"

Rt. 2011 s.1768

Rt. 2006 s.1705 "Asker Politistasjon"

Rt. 2005 s.257

Rt. 1998 s.656 "Veidekke"

Rt. 1992 s.166

Rt. 1984 s.962 "Mesterhus"

Rt. 1960 s.143

Rt. 1958 s.591

Rt.1935 s.1014

11.1.2 Tingrettsdom

Stavanger tingrett 30.juli 2003 i sak 98-00401A (TSTVG-1998-401) "Baldersaken".

12 Lov- og forarbeidsregister

12.1 Lover

- 1918 Lov om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven) av 31. mai 1918 nr. 4
- 1979 Lov om foreldelse av fordringer (foreldelsesloven) av 18.mai 1979 nr. 1
- 1988 Lov om kjøp (kjøpsloven) av 13.mai 1988 nr. 27
- 1992 Lov om avhending av fast eiendom (avhendingsloven) av 3.juli 1992 nr. 93
- 1998 Lov om avtaler med forbruker om oppføring av bustad (bustadoppføringsloven) m.m. av 13.juni 1997 nr. 43
- 2002 Lov om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven) av 21.juni 2002 nr. 34
- 2004 Lov om voldgift (voldgiftsloven) av 14.mai 2004 nr. 25

12.2 Konvensjoner

CISG   United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods

12.3 Odelstingsproposisjoner

Ot.prp. nr. 80 (1986-1987)   Lov om kjøp

Ot.prp. nr. 44 (2001-2002)   Lov om forbrukerkjøp

12.4 Forarbeider til nordisk lovsamarbeid

NU 1984:5   Nordiske Köplagar

12.5 Standardkontrakter

NS 8405

NS 8407

NF 07

NF 05